

Vad har hänt med ursprungsgårdarna efter 1844?

Sammanställt av Thure Herbertsson hösten 2014

Härmed inbjudes läsaren till en historisk resa genom Senneby, att från gård till gård besöka de från laga skiftet nybildade jordbruksfastigheterna, ta del av hur de skapades och av betydande förändringar, fram till vad gårdarna befinner sig idag.

Även liten bakgrund till nödvändigheten av skiftereformen samt dess praktiska utförande.

*****

Först intressant anknytning till händelser som timade samtida med Sennebys jordreform.

1830 - talets början togs den nya sjöfartsleden i bruk genom tillkomsten av Väddö kanal.

Gamla sjöfartsleden hade under mer hundra år haft en mycket begränsad framkomlighet.

1840 – invigdes Väddö kanal av Karl XIV Johan.

1842 - invigdes den kyrka vi har idag: ersatte den gamla medeltidskyrkan som revs.

1842 - skolreform som fastställde att alla barn skall ha tillgång till fri undervisning.

1844 - tillträdde Oscar I som kung av Sverige och Norge.

1847 - socknens första skola byggdes, Klockargården, belägen ca 400 m. söder om kyrkan.

1862 – Kommunreformen – vilket innebar att kyrkans urgamla förvaltning kom att delas med borglig kommunal förvaltning.

Ortala Bruk är alltså socknens centralort, med bl.a. postkontor.

*****

”Laga skiftet är den näst mest omvälvande händelse i vår bys historia, att jämföras med den förödelse som rysshärjningarna förorsakade 1719”.

Laga skiftets jordreform från 1827 hade föregåtts av storskiftereformen från 1757.

Förrättning efter den reformens avsikt utfördes i Senneby 1825/26, men utan framgång. Trots att i lantmäteristyrelsens arkiv finns både kartor och protokoll från utförda förrättningar.

Troligen kunde den inte fullföljas på grund av oenighet mellan jordägarna. För tidigare reformer gällde att byns alla jordägare skulle vara eniga om skifteförrättning.

Med laga skifte reform räckte det med att en av jordägarna i byn anhöll om skifteförrättning, så skulle den fullföljas och fastställas.

Den 12 januari 1844 ansökte Anders Ersson, f. 1805, från ”Anders Jansgården” Senneby nr 3, om laga skiftesförrättning, enligt nedan.

Till Konungens Höga Befallningshavare över Stockholms Län:

Som någon tillförlitlig delning över ägorne till Senneby byalag i Wäddö Socken icke är uppgjord, får undertecknad, såsom ägare av ¼ mantal i byen härigenom ödmjukast anhålla om Laga skifte inom berörde Byalag och därtill må förordnas Commissions Landtmätaren Printz.

Till godemän förordnades: Häradsdomare Eric Andersson, Gåsvik, och Nämndeman Matts Mattsson, Ortala by.

En nödvändig och säkert efterlängtd förändring tar sin början:

Den 20 mars 1844, blev så alla femton mantalsägare i Senneby byalag kallade till ett första sammanträde hos Anders Ersson på "Anders Jansgården" angående laga skiftets förrättning inom byalaget. - Kallelsen hade kungjorts i Väddö kyrka, vilket kom att bli vanligt förekommande av utfärdade kallelser.

För våra dåtida gårdsägare blev nu tillvaron oerhört påfrestande med alla sammankomster tillsammans med lantmätaren, assistenterna och godemännen. Vi har nog svårt att förstå all den uppostring som gårdarnas folk måste utstå. I Lantmäteristyrelsens arkiv finns protokoll-sammanställning på 116 sidor, samt tillhörande karta, där kan man följa de många turerna under pågående förrättning. På grund av återkommande överklaganden, kom förrättningen att pågå i 19 år. Det hölls minst ett 25- till 30-tal sammanträden och en mängd dagsverken. Det gjordes uppmätning av varje ägares arealinnehav samt gradering av jordarnas bördighet, som sedan låg till grund för storleken på de nybildade jordbruksfastigheterna. Dessutom markering för kartläggning och utsättning av rågångsrösen, kostnadsvärdering på byggnader som skulle nedmonteras och återuppbyggas, samt värdering av varje gårds skogsinnehav.

Läs mer under fliken "Historia"; Laga skiftet i Senneby, av Bela Botos.

Vid tiden för laga skiftets början hade Senneby sju gårdar, s.k. ursprungsgårdar, med femton ägare. Var och en ägde en mångfald odlingstegar som var sprida över byns alla odlingsmarker, all övrig mark ägdes gemensamt. Vid förrättningen behöll lantmätaren kvar de sju gårdarna i bykärnan men med endast en ägare av varje gård. Men på grund av att två av gårdarna var hälftenägda, och alla fyra ägarna blev kvarboende i byn på sina gamla tomtlägen, samtidigt som Anders Jansgården blev helt utflyttad, kom därmed den gamla bykärnan att bestå av åtta gårdar. De övriga sju ägarna blev tilldelade tomt, odlings- och skogsmarker som befanns strax intill eller på avstånd från själva bykärnan. Lantmätaren delade upp byns marker så alla delägare erhöll var sin gård och att varje gård skulle bestå av högst tre skiften, samt att varje gård, utom gårdarna Norskullen och Ol-Lars, erhöll skogsskifte ner mot Ålands hav; **sju gårdar erhöll anslutning från tomtläget och ner till Ålands hav**, ett cirka tre kilometer långt odlings- och skogsmarksskifte.

De nybildade gårdarna fick behålla sina ursprungsnummer från 1 till 7. För varje nytt tomtläge och markskifte som ägarna erhöll, blev de tilldelade ursprungsgårdens nummer med tillägg av, en stor och liten bokstav, t.ex. Senneby no 1 Aa, var det ytterligare två ägare till samma gård fick de beteckning, Senneby no 1 Ab och Senneby no 1 Ac.

(Den beteckning med siffror som vi har idag, Senneby 1:1, respektive, 1:2, 1:3 tillkom i början på 1900-talet).

På de gamla ursprungsgårdarna kunde en ägare vara delägare i flera gårdar, liksom olika odlingsskiften kunde sammanslås eller uppdelas. Även arv och giftermål kunde ändra på gårdarnas antal och ägarinnehav.

Efter lantmätarens fördelning av Sennebys odlingsreal på 5 ½ mantal, hade de sjutton ägarna av de sju ursprungsgårdarna omfördelas till femton egna friliggande gårdar, vilket till en del hade föranletts efter vad som redogörs enligt ovan.

Förrättningen bestämde att gårdarnas utflyttning från byn och byggnaders omflyttning inom byn, kunde utföras under hela tiden som förrättningen pågick, dock inte före 1847, men skulle vara slutförd inom fyra år efter laga skiftets fastställande 1863.

Den från 1842 fördelade ängsmarken, Nors utjord på ca 40 ha, blev vid laga skiftet **inte förelagt** att ingå i skifteförrättningen, vilket har föranlett att den gamla "teg-fördelningen" som varje gård i byalaget blev sig tilldelad, befinner sig alltså oförändrat.

(I en kommande artikel ska vi försöka ge förklaring på varför "Nors utjord" inte blev medtaget i laga skiftesförrättningen, samt även söka Norets ursprung och historia).

Idag befinner sig åtta av gårdarna med beteckningen, "jordbruksfastighet", medan sju, som bara har mangårdstomten kvar, med beteckningen, "annan fastighet", tre av de åtta gårdarna är under eget bruk.

I samband med förrättningen undantogs markområden för byns gemensamma behov. Det gamla sjövistet vid Karviken, som funnits sen gammalt, fick utökat utrymme, till ca 0,8 ha. Byns fiskevatten i havet har varit gemensamt sen äldre tid och blev heller inte ifrågasatt för delning vid laga skiftet. - Fisket gäller längs stranden av Sennebys markinnehav och 300 m. ut i havet. *Se fliken "Historia" 1800-tal och tidigare; "Senneby byalags fiskeläge".*

Vidare undantogs två stycken grustäcker på ca 0,25 ha. vardera. Ett beläget vid Kasen, idag fastigheten "Grönlund 1:1". (Försålades år 1900 till Anselm Boman). Det andra beläget vid vägskälet mellan Vikarsjövägen och Karviksvägen. (Finns kvar i byalagets ägo).

Undantag gjordes även på två vattentäcker; en på "Staffansgården" Senneby 2:5, belägen ca 100 m in på vägen till Norrgärdet, höger sida intill vägen, hade benämningen "Norrbrunn".

Den andra belägen på, "Isaksgården" Senneby 7:4, intill f.d. branddammen, hade benämningen "Bärssen".

Senneby byalag (roten) var sedan gammalt ansvariga för att hålla två Båtmanstorp:

"Oskarsborg" nr 73, beläget ca 300 m längs vägen på höger sida nordväst om bykärnan i gräns mot Kasen, **samt**

"Oskarsberg" nr 74. beläget ytterligare ca 200 m fram till Kasen på höger sida.

Vid laga skifteförrättningen erhöll Båtmanstorpen något utökade markområden.

(Skyldighet för byalagen att hålla soldattorp tillkom 1682 och upphörde att gälla 1901).

Byalaget avyttrade båtmanstorpen: "Oskarsborg" 1918 och "Oskarsberg" 1924.

Kostnaden för jordreformen fördelades mellan bidrag från statliga medel och jordägarna i samverkan.

Efter det att allt var förhandlat, tillrättlagt och överenskommit, fastställdes förrättningen av laga skiftet i Senneby vid Lagtima hösttinget i Ortalalund den 17 december 1863.

Etthundratjugo år efter laga skiftes reform, alltså 1947, ålades ägare av jordbruksfastigheter en liknande reform, som hade för avsikt att rationalisera jordbruket till större och bärkraftigare enheter. Med den statliga myndigheten, **Lantbruksnämnden**, blev den fria försäljningen av jordbruksfastigheter reglerad. När en gård blev till försäljning, uppköpets den som regel av Lantbruksnämnden, (efter ett av staten satt pris) som sedan avstyckade mangårdstomten till försäljning på öppna marknaden, jord och skog såldes till intilliggande jordbruksfastigheter. (Ägaren kunde dock behålla mangårdstomten). Detta var givetvis till nackdel för den säljande parten, då den öppna marknaden därmed blev avstängd, men var till fördel för den köpande parten, och för jordbruket i stort, då de inte behövde konkurrera med

kapitalstarka köpare på den öppna marknaden.

"Jordbruk skulle i möjligaste mån bedrivas av självägande bönder på rationella gårdar".

Vid köp av brukningsdel som godkändes av Lantbruksnämnden fanns möjlighet till statlig lånegaranti. På de sju jordbruksfastigheter som varit till försäljning i Senneby sedan 1947, utövade Lantbruksnämnden medbestämmande.

"Historia skapas i det ögonblick då nutid övergår i framtid" T.H.

*****

Vi börjar gårdsbesöken på "Södergården", som varit min egen hemvist sedan 1928.

Vad har hänt med –

**"Södergården"
Jordbruksfastigheten Senneby 4:8
"Ursprungsgården" nr 4.**

Anno 2014 - är Södergården bestående jordbruksfastighet under eget bruk, innehas av Naemi och Fredrik Asklöf, som även är boende på gården tillsammans med sonen Björn och Naemis föräldrar, f.d. ägarna Thure och Sonja Herbertsson. (Tre- generations-boende)
Areal ca 70 ha.

Släktgård i tredje generation från 1928, den fjärde inom räckhåll.

"Senneby" är stolt över att all dess odling brukas ekologiskt.

*****

Vid tiden för laga skifte hade Södergården två ägare med ett ½ mantal var, med egna hus på var sitt tomtläge. Båda ägarna, Erik Eriksson f. 1815 och Jan Olsson f. 1782, blir kvarboende på sina gamla tomter och tilldelade odlingsmark i anslutning till dessa, vilket betydde att ägarna fick hälften var av Mosshagen och Södergårdet. En av gårdarna, erhöll Norrvreten, strax norr om bykärnan. Båda erhöll även odling och skog i Framvik respektive Bortvik med anslutning mot Ålands hav, Karviken och Örviken.

Gårdarna fick beteckningen;

Senneby no 4 Da - senare **Senneby 4:2**, belägen väster om Kistavägen.

Senneby no 4 Db - senare **Senneby 4:3**, belägen öster om Kistavägen.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gårdarna två mindre markområden var, men dessa ingår inte i gårdarnas mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egna fastighetsbeteckningar – **Noor Dm senare 1:12 respektive Noor DI senare 1:13**.

Efter närmare 70 år (1912) blev de båda gårdarna åter till en gård, då sterbhuset efter Valfrid Eriksson f. 1869, ägare av Senneby 4:2, sålde till bonden Anders Eriksson f. 1851, ägare av granngården Senneby 4:3, och bildade den idag befintliga "Södergården" Senneby 4:8. I samband med försäljningen av 4:2 avstyckades den på Norrvreten befintliga backstugan, (arbetarbostaden) som blev till boende för den efterlevande familjen. Mangårdstomten på den från 1912 inköpta fastigheten, Senneby 4:2, avstyckades år 2000 och erhöll då beteckningen Senneby 4:19.

Södergården var en av fyra gårdar i Senneby som 1948 måste avyttra skogsmark till Kronan för dess behov av utökat övningsområde till det intilliggande skjutfältet, Ytterskär. Södergården kom därmed att framtas halva sin skogsareal då hela Örvikskogen ingick i upphandlingen.

Vid ägarskifte 1965 undantogs och avstyckades skogsskiftet i Norrvreten på ca 3;5 ha. erhöll beteckningen Senneby 4:18.

För övrigt är gårdarna bevarade som de bildades vid laga skifte 1844 - 1863.

Läs mer om "Södergården" under fliken, "De sju ursprungsgårdarna".

*****

Vad har hänt med –

"Västergården"

Även "Skräddargården"

Jordbruksfastigheten Senneby 6:2,

"Ursprungsgården" nr 6.

Anno 2014 - är Skräddargården bestående jordbruksfastighet, belägen i gräns mot Södergården, väster om Kistavägen, och innehas av syskonen Onny Andersson och Ingegerd Mattsson. Boende på gården, föräldrarna Åke och Ingeborg Andersson.

Areal ca 30 ha.

Släktgård i tredje generation från 1923.

Jordbruket är utarrenderat till Dan Johansson, Senneby Trädgård.

*****

Vid tiden för laga skiftet hade gården två ägare med ett ¼ mantal var, med egna hus på samma tomtläge.

Vid skiftet blir bonden **Erik Andersson** f. 1779, kvarboende på sitt gamla tomtläge, och erhöll beteckningen - **Senneby no 6 Fa**, senare **Senneby 6:2**.

Medan bonden och skepparen **Anders Pettersson** f. 1815, erhöll beteckningen - **Senneby nr 6 Fb**, senare **Senneby 6:3**.

Anders Pettersson som även är ägare av ett ¼ mantal i Norrgården, med beteckningen **Senneby nr 1 Ab**, senare **Senneby 1:3**, hade redan börjat avflytta till sitt nya tomtläge på norra delen av bykärnan.

Den kvarboende bonden Erik Andersson, fick sina spridda odlingsstegar samlade, dels med odlingsmark från tomtläget fram till Mellanberget, dels odling och skog i Norrgärdet längs Södersunds rågång ner mot Marsjön, "Sennebys nordligaste del", samt även på "Sennebys sydligaste del" med skogsmark i gräns mot Västernäs och Ålands hav, Örviken.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor Fo senare 1:16**.

Från 1880-talet till mitten 1940-talet hade Väddö Skytteförening ett arrendeavtal med gårdens ägare gällande befintlig skjutbaneanläggning i anslutning mot Mellanberget. *Se fliken 1900-talet, "Skjutbanan i Senneby"*.

1948 förlorade gården över hälften av sitt skogsinnehav på grund av Kronans köp av Örvikskogen, belägen i gräns mot Västernäs, orsakat av att det intilliggande skjutfältet, Ytterskär, var i behov av utökat övningsområde. Ytterligare tre gårdar i Senneby ingick i upphandlingen.

Från gårdens markinnehav i Norrgärdet, avstyckades 1963 sex stycken fritidstomter.

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid laga skifte 1844 - 1863.

Läs mer om "Skräddargården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna".

*****

Vad har hänt med -

"Isakgården"

"Ursprungsgården" nr 7.

Före laga skiftet hade Isakgården två ägare, med ett ¼ mantal var, med egna hus på var sitt tomtläge.

Ägaren av norra tomtläget, Erik Mattsson f. 1815, beläget i gräns mot Norrgården.

Ägaren av södra tomtläget, Anders Olsson f. 1816, beläget i gräns mot Södergården.

Vid laga skiftet får de båda ägarna bli kvarboende på sina gamla tomter och erhåller var och en sin egen gård.

Anno 2014 - har "Isakgården" kvar sina två gårdar från laga skiftet; idag är endast den södra gården som nämns som "Isaksgården".

Läs om gårdarna på följande sidor.

Vad har hänt med –

"Senneby Trädgård"

Jordbruksfastigheten Senneby 7:3

Ursprungsgården nr 7

Sammanställt under medverkan av Dan Johansson och Britt-Inger Nilsson.

Anno 2014 -

Jordbruksfastigheten Senneby 7:3 - belägen i gräns mot Norrgården, är under eget bruk och innehas och bebos av makarna Dan Johansson och Britt-Inger Nilsson.

Gården har en framstående ekologisk driftinriktning, **kontrollerad och "Kravmärkt"**, med traditionellt jordbruk, fältmässig grönsaksodling samt tomat- och gurka i växthus, under firmanamnet "Senneby Trädgård". Huvudinriktning är grönsaksodling, men också fårskötsel, spannmål och vall. Under sommar och höst bedrivs försäljning av gårdens produkter i egen gårdsbutik och till Väddöortens livsmedelsbutiker samt till butiker i Norrtälje, även som försäljning på höstens matmarknad i Societetsparken.

Gårdens areal är på ca 70 hektar; dessutom brukas som sidoarrende 21 hektar i Senneby och Södersund, samt 30 hektar på föräldragården i Lohärad.

Släktgård i tredje generation från 1935.

"Senneby" är stolt över att all dess odling brukas ekologiskt.

Vid laga skiftet 1844/63 erhöll norra "Isakgården"

beteckningen, **Senneby no 7 Gb** senare **Senneby 7:3**.

Ägaren Erik Mattsson f. 1815, fick sina spridda odlingstegar samlade till tre skiften.

1. Från tomtläget tilldelad intilliggande odlings- och skogsskifte med sträckning ner mot Ålands hav, strax söder om Rönnskärsudde, ett ca. tre kilometer långt markinnehav.
2. Odlings- och betesmark i Norrgärdet.
3. Odling- och skogsmark i Vik, mellan Kammarsjön och utloppsdiket till Vikarsjön.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor Gg senare 1:18**.

Lagens avhandling på den befintliga" backstugan".

(Uppgifter från Uno Eugenius, Norrtälje, från anteckningar efter sin far, Henning Eugenius som föddes på denna gård 1897).

När ägaren Erik Mattsson, på 1850-talet, säljer gården till Matts Jansson från Söderbykarl, undantar han **nyttjanderätt på gården**, en s.k. lagans avhandling.

Denna lagans avhandling innebar bl.a. att på viss tid ha rätt att nyttja den befintliga "backstugan" med tomt samt en mindre ladugårdsbyggnad, som var beläget på mangårdstomtens sydöstra del. Avhandlingen gav troligen även rätt till odling av viss areal samt till ved för husbehov.

Enligt Henning Eugenius anteckningar benämndes stugan som "Erik Mattssons lagastuga".

Fortsatta ägarförhållanden:

1861 – såldes gården till Norrgårdens ägare, Skeppsredaren Anders Pettersson f. 1815, och hans hustru Greta Andersdotter f. 1824. (Dotter av Kista). De stod som ägare av gården i tjugo år. **1881** - överlåter de gården på dottern Matilda Karolina f. 1856 och mågen styrman Fredrik Öhman f. 1859 från Mälby, Väddö.

Under skeppsredarfamiljens ägo var gårdens jordbruk mestadels utarrenderat.

1897 - Efter det att Matilda och Fredrik Öhman varit ägare av gården i 16 år säljer de den till Karl-Erik Johansson f. 1864 med makan Anna Elida f. Andersson 1876 från Lindris, Häverö. Vid försäljningen undantog makarna Öhman den gamla "Erik Mattssons lagastuga", troligen med

någon form av "lagans avhandling" fram till 1911, då bostället avstyckades till självständig fastighet, Senneby 7:8. *Se nedan år 1911.*

1902 - De nya ägarna, Karl-Erik och Anna Elida Johansson, hade varit brukare av gården i fem år då maken/fadern insjuknar i lungshot och avlider, 1902, endast 38 år gammal; efterlämnar maken Anna 26 år samt sonen Henning Eugen 5 år.

Henning blev sedermera allmänt känd som Henning Eugenius, verksam inom Missionsförbundet, ordf. i Vaddö Hembygdsförening samt som kommunal- och landstingspolitiker.

Anna driver gården vidare med hjälp av grannarna före detta ägarna, Fredrik och Matilda Öhman samt deras son Edvin Öhman f. 1880.

1905 - Efter det att Edvin Öhman varit medhjälpare några år, köper han gården av änkan Anna och hennes son Henning. Året därpå finner de samtycke till äktenskap och driver gården vidare som gemensamma brukare.

Även detta äktenskap blir kortvarigt efter det maken/fadern, 1909, insjuknar och avlider endast 29 år gammal, och maken Anna 33 år blir åter lämnad ensam, nu med tre barn mellan 12 år och med ett fjärde som havande i åttonde månaden.

Försäljning av gården och avstyckning av "Erik Mattssons lagastuga".

1911 – säljer sterbhuset efter Edvin Öhman jordbruksfastigheten Senneby 7:3 till bonden **Karl Jansson f. 1853 och hustrun Selma Kristina Jansson f. 1868** från Björkö.

Den efterlevande familjen, Anna och de fyra barnen, blir boende hos Annas svärföräldrar, Fredrik och Matilda Öhman på det gamla bostället "Erik Mattssons lagastuga".

Samma år avstyckas det gamla lagastället från stamhemmanet, Senneby 7:3, och bildar egen fastighet med beteckningen Senneby 7:8 "Fredriksborg".

Från lagfartshandlingen framgår att Anna Öhman står som hälftenägare med svärfadern Fredrik Öhman till bostället Senneby 7:8 "Fredriksborg"

1946 – avlider Anna Elida Öhman 70 år gammal. Anna var vid sin bortgång ägare av hela bostället, Senneby 7:8 "Fredriksborg" arvtagare är hennes fyra barn.

1963 – säljer arvingarna barndomshemmet från 1911, till familjen Ove och Gun Ingels från Stockholm. Nyttjas för fritidsboende.

Stamhemmanets fortsatta ägarinnehav:

1931 - Från det att Karl Jansson och hustrun Selma Jansson, varit ägare av gården i tjugo år avlider maken Selma 63 år gammal.

Efterlevande maken/fadern överlåter gården på dottern Signe f. 1903 och mågen Edvin Sjödin f. 1896 från Gåsvik.

1935 – säljer makarna Sjödin gården till **Oskar André Johansson f. 1905**, ensamstående lantbrukare från Vätö.

Under ett antal år drev Oskar gården med hjälp av anställda hushållerskor. Från mitten av 1940-talet uppstod bekantskap/vänskap med agronomen Gunhild Swedenborg f. 1894, från Fogelstad. Relationen fördjupades och 1947 fann de samtycke till äktenskap.

Efter endast drygt tre års äktenskaplig samvaro insjuknar Oskar i en svår sjukdom som på nyårsdagen 1951 kom att ända hans liv, endast 45 år gammal.

Efter Oscars bortgång tillföll gården Oscars syskon, med undantagsbestämmelse att makan Gunhild hade förvaltningsrätten på gården under sin livstid.

Ett antal år före sin bortgång (1973) lät Gunhild överlåta gården till makens syskon. (Gunhild kom att bli en av Sennebys personligheter). *Läs under fliken "Historia", 1900-tal.*

1965 - säljer syskonen gården till Oskars brorsson, lantbrukaren Erik Johansson från Lohärad.

1981 - överlåter Erik Johansson Senneby-gården till sonen;

Dan Johansson f. 1955 med familj, makan Britt-Inger Nilsson f. 1955 och barnen;

Lisa f. -79, Anna f. -83, Magdalena f. -85 , Stina f. -87, Arvid f. -90, Maja f. -92.

"Senneby Trädgårds" uppbyggnad och drift:

När Dan och Britt-Inger kom till Senneby var de utbildade lärare och fick tjänst i Norrunds-skolans högstadielklasser. Skoltjänsten kompletterades med driften av gårdens jordbruk.

Odlande i olika former hade alltjämt varit av intresse. För Dans del på föräldragården i Lohärad. Båda erhöll inspiration för ekologisk odling som medlemmar i Naturskydds-föreningen.

Efter några års lärartjänst övergick intresset alltmer på att försörja sig på den egna gårdens möjligheter, med att börja odla ekologiska grönsaker och potatis samt växthus med gurka och tomat. Dessutom utöka till större antal får, samt marknadsföra verksamheten under: Familjeföretaget **"Senneby Trädgård"**.

För att starta den planerade driften krävdes kostsamma investeringar.

Det gamla bostadshuset från 1910-talet erhöll ändamålsenlig tillbyggnad och modernisering. Den gamla värmeanläggningen i bostadshuset ersattes av ett pannrum i stallbyggnaden, som även gav värme till nyanlagda växthuset. Senare kompletterades vedeldningen med en solcellanläggning på den gamla ladugårdens södertak. Vid anläggningen av det andra växt-huset tillkom uppvärmningen att drivas med oljeeldad panna.

Senare kom bestämmelser: *att ekologiska - kravgodkända - växthusodlingar enbart får uppvärmas med förnybara bränslen.*

För ett antal år sedan drivs numera hela gårdens värmebehov, från en ny pannanläggning som eldas med flisad ved från gårdens egen skog, som kompletteras med värme från solcellerna på taket. Utrymme för tidig frösådd och omskolning av plantor har inretts i den gamla ladugården. Den gamla logen har isoleras för tempererad lagring och förgroning av potatis.

Ekologisk grönsaksodling kräver speciell stor manuell arbetsinsats bl.a. på grund av att all användning av kemisk ogräsbekämpning inte får tillämpas. Förutom tillgången på arbetskraft inom familjen, där barnen och far- och morföräldrar deltar, tillkommer hjälp av anställda samt av praktikanter, volontärer, både från Sverige som från övriga Europa. För de anställdas boende på gården har den gamla lillstugan moderniserats samt dessutom tillgång till en "friggebod".

Senneby Trädgårds motto: "lite av mycket". Som konsument är det en fröjd att se mångfalden av nyttigheter vid besök i deras gårdsbutik.

Läs mer om "Senneby Trädgård" på dess hemsida – www.sennebytradgard.nu

Läs även om Senneby 7:3 och Senneby 7:8 ägarförhållanden under fliken "övrige gårdar" av Uno Eugenius.

På 1980-talet erhåll gården tilläggsareal:

Grangården, Senneby 5:1 "Viktor Jansgården", såldes i början av 1980-talet till Lantbruksnämnden; med undantag av mangårdstomten.

Lantbruksnämnden, som reglerande myndighet, sålde därefter ca ¾ av gårdens areal, som **tilläggsareal till Senneby 7:3, idag "Senneby Trädgård"**.

(Övrig areal såldes som tillskottareal till Senneby 4:8 "Södergården").

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid laga skifte 1844 - 1863.

Vad har hänt med –

"Westerbergs gård"

Även Isaksgården

Jordbruksfastigheten Senneby 7:4

Ursprungsgården nr 7

Anno 2014 -

Jordbruksfastigheten Senneby 7:4, belägen i gräns mot Södergården, öster om Kistavägen, innehas och bebos av Kjell Westerberg. Jordbruket är utarrenderat till familjeföretaget Lennart och Monica Reinsson, "Hilariusgården".

Areal ca 25 ha.

Släktgård i femte generation - från 1842.

*****

Vid laga skiftet erhöll södra "Isaksgården"

beteckningen, **Senneby no 7 Ga** senare **Senneby 7:4**.

Ägaren Anders Olsson fick sina spridda odlingstegar samlade i tre skiften.

1. Från tomtläget tilldelades intilliggande odlingsmark med sträckning fram till strax innan Källberget och i gräns mot Bysta'n.
2. Odling och skog vid Kasen, i gräns mot Kasberget.
3. Odling- och skogsmark vid Framvik, med gräns från utloppsdiket till Vikarsjön och därifrån med sträckning ner mot Ålands hav; norr om Karviken.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor Gp senare 1:17**.

1842 – Början på befintlig släktgård och till en lång släkthistoria från Senneby:

Anfäderna **Anders Olsson** f. 1816 och hans hustru **Johanna Abigale** f. Vesterberg 1815, samt dottern **Johanna Lovisa** f. 1837, kom till Senneby 7:4, 1842 från Gåsvik. Idag Westerbergs gård.

1857 – gifter sig dottern **Lovisa** med bondsonen, **Erik Andersson** f.1832 från Elmsta, och blir

1884 – ägare av gården i andra generation.

1892 – av makarnas, Erik och Lovisas fyra barn, övertar den äldste sonen **Anders Gustaf** f.

1859 och hustrun **Emma Kristina** f. Olsdotter 1868, från Senneby Nor, gården i tredje generation. Övertagandet fastställdes i samband med hemmansklyvning. *Se nedan*

1949 – Av Gustaf och Emmas sju barn, övertar yngste sonen **Emil Ragnar** f. 1907 och hans hustru **Linnéa Viola** f. Reinsson 1911, från Bysta'n, gården som ägare i fjärde generation.

1970 – överlåter makarna, **Ragnar** och **Linnéa**, gården på sönerna **Stig Ragnar** f. 1934 och **Kjell Anders** f. 1939, som ägare i femte generation.

2012 – blir **Kjell** ensam ägare genom köp av **Stigs** halva andel.

Hemmansklyvning:

Vid arvskifte i mitten av 1890-talet, efter föräldrarna, **Lovisa och Erik Andersson**, *se ovan*, kom fördelningen mellan syskonen att förorsaka **hemmansklyvning**.

Tre av de fyra syskonen erhåller var sin arvedel av gårdens arealinnehav.

Den äldste sonen, **Anders Gustaf Vesterberg** f. Eriksson 1859, erhåller stamhemmanet med mangårdstomten. De två övriga; sonen **Jan-Erik Eriksson** f. 1864, och dottern **Hilda Sofia Ersdotter** f. 1874, erhåller hälften var av två avstyckade markområden från stamhemmanet:

1. Odlings- och tomtmark på ca 5 hektar, beläget på bortre delen av odlingskiftet som utgår från mangårdstomten, och i gräns mot Bysta'n.

2. Odling- och skogsmark i Framvik, på ca. 10 hektar, beläget från utloppsdiket till Vikarsjön och ca. 350 m. in på havsskogen.

Hemmansklyvningen kom därmed att bilda två nya jordbruksfastigheter, nämligen:

Senneby 7:5 och Senneby 7:6. (*Se nedan*).

Den fjärde; dottern **Anna Maria Ersdotter** f.1869, gift Lundin, erhöll sin arvedel i annan form.

Runt sekelskiftet 1900 avstyckades från stamfastigheten; tre tomter längs vägen vid Kasskogen, samt på 1960-talet ytterligare två tomter.

Från 2012 är hela Kasskogen frånstyckad och försåld till ägaren av intilliggande jordbruksfastighet i Södersund.

På 1960-talet avstyckades två fritidstomter intill Karviken.

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid laga skifte 1844 – 1863.

Vad har hänt med –

”Valfrid Anderssons Gård”
Jordbruksfastigheten Senneby 7:5.

(Tillkom i mitten av 1890-talet genom klyvning ur stamhemmanet Senneby 7:4, ”Westerbergs Gård”).

Anno 2014 - består den gamla jordbruksfastigheten, Senneby 7:5, av mangårdstomten med bostadshus och ladugårdsbyggnad: idag beteckning: Senneby 7:11.

Fastigheten är belägen ca 150 m sydväst om Bysta´n på höger sida om ägovägen.

Ägare är familjen Mårten och Gunilla Heilborn Nilsson från Stockholm.

Nyttjas för fritidsboende.

Tillkomsten av jordbruksfastigheten Senneby 7:5.

Senneby 7:5 bildades i mitten av 1890-talet genom hemmansklyvning ur stamfastigheten Senneby 7:4 i samband med arvsskifte. Arvstagare var **sonen Jan-Erik Eriksson** f. 1864 och hans hustru Kristina Olsdotter f. 1866 från Edebo.

Tilldelades: tomtläget och odlingskiftet i gräns mot Bysta´n, på höger sida om ägovägen, samt främre halvan av odlings- och skogsskiftet vid Framvik.

(Läs ovan: ”Westerbergs Gård”).

Ägare genom åren:

1902 – Efter ca 7 år säljer de första ägarna, Jan-Erik och Kristina, gården till Carl August Hedman f. 1877 och hans hustru Anna Matilda f.1883.

1918 – flyttar makarna Hedman till Älvdalen, Söderby-Karl och säljer gården till Sjökapten Johan August Johansson f. 1864 och hans hustru Augusta f. 1864.

(Makarna Johansson var redan boende i byn, de hade 1917 köpt jordbruksfastigheten Senneby 2:8, ”Sandbostället”, beläget ca 600 m. öster från bykärnan.)

1919 – säljer makarna Johan August och Augusta Johansson gården till Verner Eriksson f.1884 och hans hustru Olga Maria f. 1891.

1924 – säljer makarna Eriksson gården till Valfrid Andersson f. 1872 och hans hustru Margareta Matilda f. 1869.

1948 – säljer dödsboet efter Valfrid Andersson till fiskaren Folke Eriksson, från Ortala och hans hustru Elvy f. Karlsson, från Massum.

1961 - Försäljning under medverkan av Lantbruksnämnden:

Sista ägare av jordbruksfastigheten Senneby 7:5; makarna Folke och Elvy Eriksson, säljer gården genom Lantbruksnämndens medverkan.

Jord och skog försålde till de intilliggande gårdarna, Senneby 2:2, Helge Pettersson och Senneby 1:6, Gustav Lundin.

Den frånstyckade mangårdstomten såldes till lantbrevbäraren Per-Olov Blomgren och hans hustru Gullan; flyttade från Kaplandsbacken, Elmsta.

1997 – Säljer sterbhuset efter Gullan Blomgren till makarna Mårten och Gunilla Heilborn Nilsson från Stockholm, som idag äger mangårdstomten Senneby 7:11, från f.d. jordbruksfastigheten Senneby 7:5.

Efter ca 65 år upphörde Senneby 7:5 att vara självständig jordbruksfastighet.

*****

Vad har hänt med –

**”Erik och Tina Karlssons Gård”
Jordbruksfastigheten Senneby 7:6.**

(Tillkom i mitten av 1890-talet genom klyvning ur stamhemmanet Senneby 7:4, ”Westerbergs Gård”)

Anno 2014 - består den gamla jordbruksfastigheten, Senneby 7:6, av mangårdstomten med bostadshuset: idag beteckning Senneby 7:14.

Fastigheten belägen ca 150 m sydväst om Bysta'n på vänster sida om ägovägen

Ägare i tredje generation, Sylvia Rasmussen, vilken är dotterdotter till de ursprungliga arvtagarna av jordbruksfastigheten.

Nyttjas för fritidsboende.

Tillkomsten av jordbruksfastigheten Senneby 7:6:

Senneby 7:6 bildades i mitten av 1890-talet genom hemmansklyvning ur stamfastigheten Senneby 7:4 i samband med arvsskifte. Arvtagare var **dottern Hilda Sofia f. Ersdotter** 1874 och maken Johan Viktor Olsson f. 1872, från Edebo.

Tilldelades: tomtläget och odlingskiftet i gräns mot Bysta'n, på vänster sida om ägovägen, samt bortre halvan av odlings- och skogsskiftet vid Framvik.

(Läs ovan: "Westerbergs Gård").

Sista ägaren av jordbruksfastigheten:

Sista ägaren av jordbruksfastigheten, Senneby 7:6, var änkeman Erik Axel Karlsson f.1872. Erik Axel Karlsson kom till Senneby 1922 från Närtuna, med hustrun Albertina f. Alm 1871 och två döttrar.

Familjen Karlsson köpte gården av dödsboet efter de första ägarna, Viktor och Hilda Olsson.

Lite persondata över Erik Axel Karlsson:

Erik Axel Karlsson hade tidigare varit anställd som sjöman på olika fraktfartyg. Redan som 17 åring, 1889, mönstrade han på som kock, kom senare att bli matros. Tjänsten som sjöman innehade han i 38 år (1927). Under det sista året råkade Karlsson ut för en fallolycka som skadade den ena höften så illa att han erhöll ett bestående handikapp. Skadan förorsakade att Karlsson hade ett påtagligt besvär vid förflyttning, då han endast kunde ta ett halvt steg i taget. Men med vilja av stål trotsade han sitt handikapp och förmådde sköta den lilla gården.

Vid sin bortgång, 1958, (86 år) hade Karlsson varit änkeman i närmare tio år och utan arvvingar, de två döttrarna var sedan tidigare bortgångna.

De befintliga tillgångarna efter sin död hade Karlsson testamenterat till Väddö kommun.

Då Karlsson hade levt ett spartanskt liv fanns i kvarlåtenskapen lika stort belopp i kontanter som vad erhöles för hela gården vid försäljningen.

(På stadsarkivet i Norrtälje finns tillgång till Karlssons sjömansböcker, gårdshandlingar, bouppteckningar och testamenten).

1959/61 - försäljning av jordbruksfastigheten Senneby 7:6.

Arvtagare, Väddö kommun, sålde först hela fastigheten till en icke jordbrukare, f.d. ägare av Södergården, Axel Andersson. Men köpet upphävdes då det icke fick Lantbruksnämndens godkännande. Lantbruksnämnden kom sedan att dela fastigheten i tre delar. Varvid Axel Andersson, som först köpte hela gården, erhöll "bara" två fritidstomter, Senneby 7:16 och 7:17, belägna i Framvik där tomten 7:17 erhöles mantalsandel i Byalagets sjöviste vid Karviken. Den frånstyckade mangårdstomten köptes av Linnea Holst Norrtälje, dotter till de ursprungliga arvtagarna av jordbruksfastigheten. Odling- och skogsmark såldes till intilliggande jordbruksfastighet, Senneby 1:6, Gustav Lundin.

Mangårdstomten, Senneby 7:14, ägs idag av Sylvia Rasmussen f.1928, dotterdotter till de första ägarna av jordbruksfastigheten Senneby 7:6, Hilda och Viktor Olsson.

Efter ca 65 år upphörde Senneby 7:6 som självständig jordbruksfastighet.

:

*****

Vid försäljningen av ovan nämnda jordbruksfastigheter hade dåvarande ägaren av stamhemmanet, Senneby 7:4, Ragnar Westerberg, intresse av att återköpa den mark som genom arvsskifte i mitten av 1890-talet hade avstyckas från stamhemmanet. Men enligt Lantbruksnämndens principer var detta inte möjligt, då tillskottareal skulle gynna de större gårdarna, varför ansökan avslogs.

*****

Vad har hänt med -

"Olof Tomsgården"
Jordbruksfastigheten Senneby 5:1
"Ursprungsgården" nr 5.
(Senare "Wiktor Jansgården")

Anno 2014 – består gården endast av den gamla mangårdstomten från jordbruksfastigheten, Senneby 5:1, "Olof Tomsgården", som avyttrades 1986.

Idag har fastigheten beteckningen, Senneby 9:3, "Wiktor Jansgården", belägen mitt i byn med delar av den gamla götiska gårdstypen bevarad.

Ägare systrarna Margareta Eriksson och Elisabet Eriksson, som även är ägare av den frånstyckade tomten, Senneby 9:2, och nyttjas för fritidsboende. Ägare i fjärde generation från 1899.

*****

Vid tiden för laga skiftet var bonden Carl Jansson, f. 1810, ensam ägare till Olof Tomsgården "ursprungsgården" Senneby nr 5 på ½ mantal. Vid skifteförrättningen får Carl Jansson bli kvarboende på sitt gamla tomtläge, beläget mitt i byn väster om byvägen, och får

beteckningen **Senneby no 5 E**, senare **Senneby nr 5:1**. Erhöll de spridda odlingstegarna samlade i tre skiften.

1. Från tomtläget tilldelas gården intilliggande odlingsmark med sträckning längs byvägen fram mot Mellanberget, ett mindre odling- och skogsskifte på andra sida vägen.

2. Erhöll odling- och skogsmark i Norrgärde.

3. Erhöll odling- och skogsmark i Bortvik: På båda sidor om utloppsdiket till Vikarsjön; ett mindre markområde väster om utloppsdiket, medan det öster om, tilldelades mark med sträckning ner mot Ålands hav, mellan Karviken och Örviken.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utgjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor E senare 1:14**.

Avstyckade tomter: Två tomter nordväst om bykärnan, avstyckades från mitten av 1950-talet, nämligen, **Senneby 9:2** och **Senneby 9:4**.

Samt två avstyckningar vid Kasen, nämligen, "Grönlund" 2, **Senneby 5:4**, från 1910 och "Bergängen" **Senneby 5:2**, från 1899.

Erhöll tilläggsareal: 1954 erhåller (köper) gården tilläggsareal på ca 10 ha odling- och skogsmark vid Bortvik, från en saluförd jordbruksfastighet i Bysta'n, "Kaspegård" Senneby 3:3, som genom Lantbruksnämndens medverkan fördelade arealinnehavet på intilliggande jordbruk, Senneby 5:1 och Senneby 1:6. (Mangårdstomten försålles på öppna marknaden).

Kronans köp: Gården var en av de fyra gårdar i Senneby som, 1948, måste sälja mark till Kronan, Skjutskolan Ytterskär. Därmed förlorade gården över hälften av sin skogsmark, genom att ca ¾ av havsskogen ingick i upphandlingen.

Upphör som jordbruksfastighet: 1986 försäljs gården till Lantbruksnämnden, med undantag av mangårdstomten. Lantbruksnämnden försäljer, enligt gällande regler, till de intilliggande jordbruksfastigheterna Senneby 7:3 och Senneby 4:8.

Därmed är den från laga skiftet bildade jordbruksfastigheten Senneby 5:1, "Olof Tomsgården", avvecklade efter ca 140 år.

Namnet, "Wiktor Jansgården" kommer från de nuvarande ägarnas **mormors far, Mats Wiktor Jansson f. 1871**. Wiktor Jansson kom som dräng till Senneby från Edsbro i början av 1890-talet. Gifte sig med en kvinna från Senneby och köpte den tillsaluförda gården 1899.

Läs mer om "Olof Tomsgården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna".

Läs mer under fliken 1900 tal – "Speciella Senneby-bor", om hur en dräng på gården får bygga sig ett hus på ofri grund och blir upphov till vår något beryktade "Kasfina".

Läs mer under fliken Gårdarna m.m. – "Övriga gårdar och delar av byn" – Senneby 5:2.

*****'

Vad har hänt med –

"Östergården"

Jordbruksfastigheten Senneby 3:4, 2:9.

**Utflyttad från "Anders Jansgården", Senneby no 3.
(Platsen benämndes, "Norra Bastukullen", före 1830-talet.)**

Anno 2014 – består Östergården endast av den gamla mangårdstomten från jordbruksfastigheten, Senneby 3:4, som avyttrades 1987. Idag har fastigheten beteckningen Senneby 18:17, belägen strax öster om bykärnan norr om byvägen. Ägare Berit och Ragnar Fridh som även är boende på gården. Gården är Berits släktgård i fjärde generation från 1860 till 1893 och från 1915 då Berits morfar köpte gården.

*****

Före laga skifte; troligen i början av 1830-talet, hade Anders Persson f. 1814, som delägare i "Anders Jansgården" Senneby no 3, flyttat från sin gårds belägenhet på hörntomten mot Sennebyvägen / Kistavägen, i gräns mot "Isaksgården, (Idag Kjell Westerberg) till norra Bastukullen strax öster om bykärnan. Gården kom efter det den flyttat till Norra Bastukullen att heta, "Östergården".

Vid laga skifte; får Anders Persson, med sina 3/8 mantal, bli kvarboende på norra Bastukullen och erhöll beteckning; Senneby nr 3 Cc, senare Senneby 3:4.

Gården fick sina spridda odlingstegar samlade i två skiften:

- 1.** Tilldelades det från tomtläget intilliggande odlingsskiftet med sammanhängande skogsskifte ner mot Ålands hav, Senneby Haken, ca. tre kilometer långt.
- 2.** Odling - och skogsmark i Bortvik , mellan Kammarsjön och Vikarsjön i gräns mot Ytterskärsvägen vid Båtsängen.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – Noret Ci senare 1:10.

På gården finns en stenkällare med årtalet 1833 inristat på valvstenen ovanför ingången.

Ägarförteckning:

Vid tiden för laga skiftet 1844 ägdes gården av Anders Persson f. 1814 och hans hustru Anna Greta Ersdotter f. 1817. Se ovan: "Vid laga skifte".

1860 – säljer makarna Persson gården till Olof Ersson f. 1823 och hans hustru Carolina Olsdotter f. 1830. (Denna Olof Ersson blev sedermera farbror till Viktor Emanuel Jansson f. 1876, se nedan, 1915.)

1893 – säljer makarna Ersson gården till Johan Erik Jansson f. 1854 från Vätö och hans hustru Hilda Otilja Jansson f. 1873.

1902 – säljer makarna Jansson gården till byggmästare Johan Erik Eriksson f. 1868 från Edebo och hans hustru Selma Erika Eriksson f. 1861 från Väddö

1915 – säljer makarna Eriksson gården till Viktor Emanuel Jansson f. 1876 och hans hustru Agnes Matilda f. Gustafsson 1874. (Viktor Emanuel Janssons farbror, Olof Ersson, hade ägt gården mellan åren 1860 - 1893; se ovan.)

1943 – säljer Viktor Emanuel Jansson, änkeman sedan 1921, till dottern Clary Iris Matilda f. 1916 och mågen Karl Helge Pettersson f. 1908 från Södersund. Båda lämnade de sina anställningar i Stockholm

Makarna Pettersson byggde i mitten av 1940-talet en ny ladugårds- och logbyggnad. Samt i början av 1950-talet utfördes helrenovering av mangårdsbyggnaden, med installation av vedeldad centralvärme.

1986 – se nedan; "Jordbruksfastigheten avvecklas".

Avstyckningar:

1911 - avsöndrades ett mindre markområde på Sand, "Aspbacken" Senneby 3:6, som idag har tre avstyckade tomter.

1932 – **utarrenderades** en strandtomt vid Senneby Haken, till fiskaren Eliard Andersson f.1891 och hans hustru Ester f.1909. Tomten såldes 1950 till makarna Andersson, även med avstyckning av till tomten hörande vattenområde. Fiskeläget är alltjämt i drift och ägs och utövas av sonen Anders.

Från slutet av 1940-talet - avstyckades två tomter i hagmarken Bortvik i gräns mot Båtsängen och Ytterskärsvägen.

Från slutet av 1950-talet - avstyckning av tre tomter på Sand, längs havsvägen.

Från mitten av 1960-talet - avsöndrades ett större markområde i gräns mot Ålands hav, "Hak-Sands området", Senneby 18:1, som innehåller 15 stycken avstyckade fritidstomter.

Erhåller tilläggsareal:

Gårdens ursprungsnummer, Senneby 3:4, fick på 1910-talet tilläggsnumret, 2:9; som tillkom genom köp av Sandboställets markområde i Vik, Senneby 2:6.

Från försäljningen av granngården, Senneby 1:5, 2:2, i mitten av 1960-talet, **erhöll gården** intilliggande odling- och skogsmark på ca 40 ha och från **försäljning** från Senneby 7:5, också i mitten av 1960-talet, ca 2 ha.

Efter köp av nämnda tilläggsareal blev gårdens storlek ca 90 ha. samt erhöll beteckning:

Senneby 18:1

(Lantbruksnämnden var medbestämmande vid försäljningarna).

Jordbruksfastigheten avvecklas:

Helge och Clary Pettersson, som varit ägare sedan 1943, se ovan, hade vid sin bortgång **1986**, efterlämnat testamente på att hela deras gård skall tillfalla "Hjärt- och lungfonden".

Gården kom efter "fondens" mottagande att avvecklas 1987 som egen jordbruksfastighet, då all odling- och skogsmark såldes som tilläggsareal till intilliggande "Hilariusgården", Senneby 15:1 familjeföretaget Lennart och Monica Reinsson.

Den frånstyckade mangårdstomten såldes till Berit och Ragnar Fridh. (se Anno 2014).

Läs mer om Senneby 18:17 under fliken "Övriga gårdar" på f.d. Senneby 3:4.

Läs mer om "Anders Jansgården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna"

*****

Vad har hänt med –

"Kaspersgården"

Jordbruksfastigheten Senneby 3:3.

(Utflyttad från "Anders Jansgården", Senneby nr 3).

Anno 2014 – består gården endast av den gamla mangårdstomten från jordbruksfastigheten, Senneby 3:3, belägen i Bysta´n, som gård nummer tre på vänster sida mot Noret. Fastigheten har kvar den ursprungliga beteckningen, Senneby 3:3. Boende på gården är ägarna Hans-Åke Sperne och Majbritt Sannerholt.

*****

Före laga skifte var Erik Ersson f. 1788, delägare i "Anders Jansgården" Senneby nr 3, som var belägen på hörntomten Sennebyvägen / Kistavägen i gräns mot "Isaksgården".

Vid laga skifte blir Erik Ersson, med sina 3/8 mantal, anmodad att utflytta från sitt gamla tomtläge. Blir anvisad nytt tomtläge i Bysta'n, tredje gården norr om byvägen, med beteckningen Senneby no 3 Cb senare Senneby 3:3.

Den nya gården får sina spridda odlingstegar samlade i två skiften.

1. Odling- och skogsmark (Källberget) på båda sidor om vägen sammanhängande med tomtläget.
2. Odling- och skogsmark i Bortvik, på båda sidor om utlopps diket till Vikarsjön; mindre markområde väster om diket, medan det öster om, sträcker sig ner mot Ålands hav, i gräns mot byalagets sjöviste vid Karviken.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor Ck senare 1:11**.

1948 förlorade gården ca hälften av sitt skogsinnehav på grund av Kronas köp av ca ¾ av havsskogen i gräns med byalagets sjöviste vid Karviken. Kronas köp föranleddes av att Skjutskolan Ytterskär, var i behov av utökat övningsområde. Ytterligare mark från tre gårdar i Senneby ingick i upphandlingen.

Jordbruksfastigheten avvecklas:

Den siste ägaren till jordbruksfastigheten Senneby 3:3, Kasper Karlsson f. 1872, avled 1953. Efter Kasper Karlssons bortgång försåldes gården genom Lantbruksnämndens medverkan till tre gårdar med intilliggande mark. (Arvtagare var en omyndig son, Ivar Karlsson f. 1898).

1. Odling- och skogsmark nedanför gården såldes till Senneby 1:6, Gustav Lundin.
2. Odling – och skogsmark på andra sidan vägen – Källberget – såldes till Senneby 1:3, Sven Reinsson.
3. Odling- och skogsmark i Bortvik (Kvarvarande delen av havsskogen) såldes till Senneby 5:1, "Wiktor Jansgården".

Mangårdstomten och intilliggande boningshus avstyckades till två separata tomter, som salufördes på den öppna marknaden.

Därmed är den från laga skiftet bildade jordbruksfastigheten Senneby 3:3, "Kasper- gården" avvecklad efter ca 115 år.

Läs mer om "Anders Jansgården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna".

Om Kasper Karlsson:

Eftersom Kasper lämnade avtryck efter sig finner jag anledning till lite persondata.

Kasper kom som dräng till Senneby från Edsbro, 1896. Deltog även något år som vatten-rallare i arbetet med Väddö kanal. Gifter sig 1897 med en kvinna från Senneby, hemmans-ägardottern Margareta Sundberg f. 1869, från denna gård Senneby 3:3. Sonen Ivar föddes 1898. Makarna övertar hustruns föräldragård.

Kasper blir änkeman 1932. Därefter är gården utarrenderad under resten av hans levnad. Efter det att han blev lämnad ensam, med den något förståndshandikappade sonen, kom han alltmer, periodvis, att hemfalla åt starka drycker, som kom att ända hans liv 80 år gammal. Minnet av Kasper är för mig: att jag minns honom som lättsam och gladlynt person med glimten i ögat. Under ett antal år på 1930-talet var sonen, "Kaspers Ivar", dräng åt min far.

Bestående avtryck efter Kasper Karlsson, är att han fått ge namn åt den odling han en gång ägde. På den befintliga kartan över Senneby står angivet, "Kaspersodlingen". (Även byvägen längs mangårdstomten namngavs: "Kaspersbacken").

*****

Vad har hänt med -

"Norskullen"

Jordbruksfastigheten Senneby 3:2.

(Utflyttad från "Anders Jansgården" Senneby nr 3)

Anno 2014 – består gården endast av den gamla mangårdstomten från jordbruksfastigheten, Senneby 3:2, som avstyckades 1938. Idag har fastigheten beteckningen Senneby 3:7 och belägen i början av Vikarsjövägen. Ägare är Monia och Kjell Geland och nyttjas för fritidsboende. Gården är Monias släktgård i tredje generation från 1916.

*****

Före laga skifte var Anders Ersson f. 1805, ägare av ¼ mantal i "Anders Jansgården", "Senneby no 3, med tomtläge strax väster om "Olof Tomsgården" , i gräns mot "Skräddargården", Senneby 6:2. (Idag Åke Andersson)

Vid tiden för pågående förrättning insjuknade Anders Ersson i lungrot. När förrättningen var klar med vilka gårdar som måste utflytta, hade Anders Ersson avlidit endast 41 år gammal. -- Det var denne Anders Ersson, som den 12 januari 1844 ansökte om att erhålla laga skiftesförrättning i Senneby byalag, och det var hos Anders Ersson som det första sammanträdet hölls den 20 mars samma år.

Vid laga skifte blir Anders Erssons f.d. gård, en av gårdarna som måste utflytta. Blev anvisad tomtläge på "Norskullen", belägen intill vägskälet till Vik, och erhöll då beteckning Senneby nr Ca, senare Senneby 3:2. Gården fick sina spridda odlingstegar samlade i ett skifte. Hela skiftet utgick från tomtläget och sträckte sig från byvägen och över Östnavsjön, med fortsatt skogsskifte halvvägs ner till havet. (Norskullen och Ol-Larsgården var de två gårdar som inte blev tilldelade skogsmark ner mot Ålands hav).

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utgjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – **Noor Ch senare 1:9**.

Anders Jansgården flyttar till Norskullen.

Utflyttningen till Norskullen kom att ske efter 1856. Den efterlevande familjen efter Anders Ersson blev boende kvar på det gamla tomtläget till 1855, samma år som de säljer gården till Johan Norén f. 1822 från Edebo. Året efter det Norén köpt gården, insjuknar även han i lungsjuka, som orsakar att han efter en tid avlider endast 34 år gammal. Sterbhuset efter Johan Norén driver gården vidare, och efter något år genomförs utflyttningen av gårdens åbyggnader till Norskullen, Senneby 3:2.

Gården på Norskullen sammanslås med Ol-Larsgården.

Jordbruksfastigheten Senneby 3:2 uppköptes 1916 av Johan Erik Eriksson f. 1868, ägare av den intilliggande jordbruksfastigheten Senneby 1:4, 2:4, "Ol-Larsgården".

Under samma år som granngården, Senneby 3:2, köptes för sambruk med den egna gården insjuknade Johan Erik Eriksson i en kräftsjuka, som kom att ända hans levnad endast 48 år gammal.

Den efterlevande familjen arrenderar ut jordbruket och bosätter sig i den nyinköpta gårdens mangårdsbyggnad på Norskullen.

Jordbruksfastigheten på Norskullen avvecklas 1938:

i samband med att sonen, Helmer Eriksson f. 1905 köper båda gårdarna med undantag av mangårdstomten på Norskullen, som efter frånstyckningen erhåller beteckningen, Senneby 3:7.

Därmed är den från laga skiftet bildade jordbruksfastigheten, Senneby 3:2, "Norskullen" avvecklad efter ca 90 år.

Mangårdsbyggnaden på den avstyckade tomten blev till fortsatt boende för den ensamstående modern, Ida Eriksson f. 1878.

Helmer med familj har sedan tidigare arrenderat jordbruket och är bosatta på Ol-Larsgården.

(På "Norskullen" finns gråstensväggar bevarade efter den gamla ladugårdsbyggnaden).

Läs mer om "Anders Jansgården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna". Läs mer om Senneby 3:7 under fliken "Övriga gårdar". "Mass-Pers på Norskullen".

*****

"Östergården"

(Före 1820-talet)

"Ursprungsgården" Senneby nr 2.

Före laga skifte:

Av Sennebys sju ursprungsgårdar hade Östergården gården nummer 2, med tre ägare, var och en med egna hus på samma tomtläge.

1. Jan Jansson var ägare av ett ½ mantal.
2. Jan Ersson var ägare av ett ¼ mantal.
3. Anders Mattsson var ägare av ett ¼ mantal.

Beslut vid laga skifteförrättningen 1844/63.

1. **Jan Jansson** förblir kvarboende på gamla tomtläget, Senneby nr 2.

(se nedan; jordbruksfastigheten Senneby 2:5, "Jan-Ersgården" även "Staffansgården").

2. **Jan Ersson** har tidigare flyttat till "Södra bastukullen" strax sydost om bykärnan.

(se nedan; jordbruksfastigheten Senneby 1:5, 2:2, "Karl-Massgården").

3. **Anders Mattsson** blir anmodad att utflytta till nytt tomtläge söder om Bysta'n, öster om Källberget. (se nedan; jordbruksfastigheten Senneby 1:4, 2:4, 3:2, "Ol-Larsgården

*****

Vad har hänt med –

"Jan-Ers gården"
(Även Staffansgården).

Jordbruksfastigheten Senneby 2:5

"Östergården" - före 1820-talet

Anno 2014 – är den gamla jordbruksfastigheten Senneby 2:5, idag "Jan- Ers gården", en bestående jordbruksfastighet som är belägen mitt i byn öster om byvägen och innehas av Berit Fridh tillsammans med sönerna Nicklas och Andreas Fridh. Släktgård i fjärde och femte generation från 1899.

Boende på gården är Nicklas Fridh och familj i hyreslägenheten på övervåningen.

Areal ca 60 ha.

Jordbruket utarrenderat till familjeföretaget Lennart och Monica Reinsson, Hilariusgården.

*****

Vid laga skiftet; får Jan Jansson med sitt ½ mantal, bli kvarboende på sitt gamla tomtläge mitt i byn, öster om byvägen. Erhåller sina spridda odlingsstegar samlade i tre skiften.

1. Erhöll det från tomtläget intilliggande odlingsskiftet som efter ca 600 m. ansluter till skogsskiftet för vidare sträckning ned till Ålands hav; ett ca. tre kilometer samman-hängande markinnehav.
2. Odlings- och skogskifte i Mosshagen i gräns mot Södergården och Kista.
3. Odlings- och skogskifte i Vik, söder om Nors utjord, öster om byvägen ner till utloppsdiket mot Vikarsjön. Gården får beteckningen; Senneby no 2 Bc, senare Senneby 2:5.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – Noor Bf senare 1:7.

Ägarna från tiden för laga skiftesförrättningen 1844/63.

Vid tiden för laga skiftesförrättningen var Jan Jansson f. 1815, och hans hustru Cajsa Jansdotter f. 1813 ägare av gården.

1858 säljer makarna Jansson gården till dottern och mågen; Kajsa Greta Jansdotter f. 1836. och Jan Erik Davidsson f. 1834.

Efter 29 års innehav, 1887, försäljer makarna Davidsson (hustruns föräldragård), till Johan Erik Eriksson och hans hustru Anna Wilhelmina från Söderby-Karl.

Vid försäljningen behåller, makarna Davidsson, 1/16 mantal av sin gård. Dessa 1/16 mantal avsöndrades ur gården genom hemmansklyvning, som kom att bilda jordbruksfastigheten, Senneby 2:6 senare 2:8, belägen ca. 600 m öster från bykärnan; "Sandbostället". *Se nedan.*

Vid försäljningen behåller Davidssons; **även ett, av de två** bostadshus samt en mindre ladugårdsbyggnad som fanns på deras mangårdstomt; byggnader som de sedan flyttade med sig till den nya bosättningen på den nybildade jordbruksfastigheten på Sand.

*****

Avskrift av ansökan om hemmansklyvning.

Till Konungens Befallningshavande över Stockholms Län.

"Undertecknad, som af hemmansegaren Jan Erik Davidsson i Senneby Wäddö socken inköpt 7/16 dels mantal, af dess egande halva mantal i Senneby, anhåller ödmjukast att Kommissions Landtmätaren Arnberg måtte förordnas att förrätta hemmansklyvning emellan oss delegare af samma halfva mantal i Senneby.

Senneby den 7 maj 1888

J,E,Eriksson

*****

Kortvarigt ägande: Familjen Johan E. Erikssons blev boende på gården bara i två år, då maken /fadern Johan Erik avlider i maj **1889**, endast 36 år gammal.

Den efterlevande familjen säljer samma år gården till August Jansson f. 1873 och hans hustru Anna Maria f. 1874 från Söderby-Karl.

1899 - Efter de att makarna Jansson ägt gården i tio år ingår de avtal om gårdsbyte med makarna Ersson på Bysta'n; *enligt nedan.*

Befintlig släktgård tar sin början - "Jan Ers gården".

1899 utväxlades gårds-bytesbrev mellan: August och Anna Maria Jansson , ägare och boende på Senneby 2:5, och Jan och Brita Maria Ersson, ägare och boende på Bysta'n, Senneby 3:3, (idag Sperne), som därmed fastställde att de byter gårdar sig emellan. **Jan Ersson var född i Senneby (på den gamla" Anders Jans gården) 1831 och hans hustru Brita Maria, f. 1836, från Södra Råda i Söderbykarl.**

Jans Erssons föräldrar; Erik Ersson f. 1788 och Carin Andersdotter f.1798, var vid tiden för laga skiftet 1844/63, delägare i "Anders Jansgården" och boende på (idag Kjell Westerbergs tomt, Senneby 7:4), blev vid skiftesförrättningen, anmodade att utflytta till Bysta'n, Senneby 3:3. se ovan.

Makarna Jan och Brita Maria Ersson kom sedermera att bli anfäder på Senneby 2:5, och därav; "Jan-Ersgården".

Av Jan och Brita Marias fyra barn övertas gården, 1912, av sonen, sjömannen, **Carl Petter Jansson** (Jan- Ers Calle) f. 1866. Från början drev Calle gården med hjälp av systemen Hilda f. 1872 och senare med hushållerskan Enelia Jansson f. 1880.

Efter Carl Petters bortgång 1948, gick gården i arv till brodern, Viktor Emanuel Jansson f. 1876.

1957 överlåter Viktor gården på dottern **Ingrid** f.1912 och mågen **Gustav Mattsson** f. 1906. (Mellan åren 1939/43,hade Gustav o Ingrid innehaft arrende på "Jan-Ers gården"; kom sedan som arrendatorer på "Karl-Mass gården till 1957, och därefter, åter till "Jan Ers gården" **nu som ägare.** Karl-Massgården var Gustavs fädernegård från 1920).

Efter makarnas, **Gustavs och Ingrids bortgång 1985/99,** går gården i arv till deras två döttrar, Sonja f.1940 och Berit f. 1946.

2011 – övertas hela gården av, **Berit Fridh,** gift med Ragnar Fridh f. 1938, samt deras söner **Nicklas och Andreas Fridh,** genom köp av Sonjas halva arvedel.

- Dagens ägare till "Jan Ers gården" Berit Fridh och Nicklas Fridh, (Andreas Fridh ej bosatt i Senneby) är således femte och sjätte släktgeneration som i en följd varande boende i Senneby.

Avsöndring av markområde.

I mitten av **1960-talet** avsöndrades ett större markområde på nedre delen av havsskogen i gräns mot Ålands hav. Inom området finns nu 23 stycken avstyckade fritidstomter varav tre är från början av 1950-talet.

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid laga skiftet 1844 – 1863.

Läs mer om "Jan-Ers gården" (Staffansgården) under fliken "De sju ursprungsgårdarna".
(Läs nedan om "Sandbostället).

*****

Vad har hänt med –
”Sandbostället”
Jordbruksfastigheten Senneby 2:8.

Tillkom 1888 genom klyvning ur stamhemmanet Senneby 2:5 ”Östergården” – idag Jan-Ers gården.

Anno 2014 – är gården en bestående jordbruksfastighet, som innehas och bebos av Martin och Lillebeth Holmdahl. Martins föräldrar köpte gården i början av 1950-talet. Gårdens odlingsareal har till hälften återgått till stamhemmanet, Senneby 2:5, i utbyte av att mangårdstomten erhöll utökad areal från mark där tidigare en ”backstuga” stått på ofri grund.

*****

”Sandbostället” - den nybildade jordbruksfastigheten, Senneby 2:8.

Jordbruksfastigheten bildades 1888 i samband med hemmansklyvning ur stamhemmanet, Senneby no 2 Bc senare Senneby 2:5 ”Staffansgården”. – Idag ”Jan-Ers gården”.

Gårdsägarna, makarna Davidsson, hade vid gårdens **försäljning 1887**, undantagit mark för bildande av en mindre jordbruksfastighet för eget boende.

Jordbruksfastigheten blev belägen på Sand, ca 600 m. öster om bykärnan på ca 4 hektar, erhöll beteckning, Senneby no 2 Bb, även 2:6, senare Senneby 2:8, samt ett ca 4 hektar stort markområde vid Vik, från stamhemmanets där befintliga markinnehav, erhöll beteckning, Senneby 2:9.

Vid försäljningen av gården, hade Davidssons även undantaget; **ett, av de två** bostadshus som fanns på gården, samt på en mindre ladugårdsbyggnad.

I samband med den genom hemmansklyvningen bildade jordbruksfastigheten, Senneby 2:8, flyttades bostadshuset och ladugårdsbyggnaden från mangårdstomten på stamhemmanet till mangårdstomten på Sand.

Familjen Davidsson bildade därmed ett nytt boende på hagmarken på Sand.

Intill den nybildade mangårdstomten stod en ”backstuga” på ofri grund som benämndes ”Sandbostället”. Därav namnet på den nybildade jordbruksfastigheten, Senneby 2:8.

Ägare genom åren.

Kortvarigt ägande: Familjen Davidssons vistelse på den nya boendeplatsen blev kortvarig, då hustrun/modern, Kajsa-Greta, avlider i **mars 1889** endast 52 år gammal.

Samma år, **1889**, säljer den efterlevande familjen sin nyskapade jordbruksfastighet till Anders Ersson och hustrun Karolina.

1910 - säljer Karolina Ersson, änkan efter Anders Ersson, fastigheten till Carl Petter Jansson (Jan-Ers Calle).

1912 - säljer Carl Petter Jansson fastigheten till brodern, Viktor Emanuel Jansson.

1917 – säljer Viktor Emanuel Jansson till Skepparen Johan August Johansson f. 1864 och hans hustru, Augusta f. 1864.

(**1918** - köper makarna Johansson även en jordbruksfastighet söder om Bysta'n, Senneby 7:5, för att

1919 - åter sälja den).

1953 – säljer sterbhuset efter J. August Johansson till makarna Rudolf Holmdahl och Ester Lamm Holmdahl från Stockholm.

Dagens ägare; se ovan - **Anno 2014**.

Dagens mangårdsbyggnad på Senneby 2:8, tillkom i början av 1900-talet, troligen i samband med att markområdet i Vik avyttrades till ägaren av Senneby 3:4, "Östergården".

Den intilliggande backstugan flyttades till Sandviken i mitten av 1950-talet, nyttjas där för fritidsboende.

Erhöll andel i byns samfälligheter:

Den nybildade jordbruksfastigheten, Senneby (2:6) 2:8, erhöll även del av stamfastighetens andelstal i byns samfälligheter, vilket den alltjämt innehar.

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid hemmansklyvningen 1888.

Läs mer om Skeppar Johansson under fliken "Historia 1900-tal".

*****

Vad har hänt med –

"Karl-Massgården"

(Från 1920-talet)

Tidigare "Södra "Bastukullen"

Jordbruksfastigheten Senneby 1:5, 2:2

(Utflyttad från Norrgården no 1 och Staffansgården, nr 2)

Anno 2014 – består gården endast av mangårdsbyggnaden och de gamla åbyggnaderna. Från början av 1960-talet avsåndrades jordbruksfastigheten; Senneby 1:5, 2:2, då gårdens jord och skog såldes till granngården Senneby 3:4, 2:9.

Gården, är belägen strax öster om bykärnan söder om byvägen (Södra Bastukullen). Ägare och boende på mangårdstomten, Senneby 2:15; Tea Alshammar och dottern Ida Alshammar med son.

*****

Före laga skifte, redan i början på 1820-talet, var delägaren av "Staffansgården" Senneby no 2 Ba senare Senneby 2:5, med sina ¼ mantal utflyttad till Södra Bastukullen strax öster om bykärnan.

Vid laga skifte sammanslogs två gårdar, "som från 1841 var i äktenskap", gällande mellan: delägaren i Norrgården Ad, 1:5 med ¼ mantal, Jan Ersson f. 1816, och delägaren i Staffansgården Ba, 2:2 med ¼ mantal, Anna Stina Jansdotter f. 1819; därav blev de båda gårdarna sammanlagda och erhöll fortsatt boende på Södra Bastukullen samt ägare till en gemensam gård på ½ mantal. Den nybildade jordbruksfastigheten erhöll beteckningen Senneby 1 Ad och Senneby 2 Ba, senare Senneby 1:5, 2:2.

De två hopslagna hemmansdelarna får sina spridda odlingstegar samlade i två skiften:

1. Från tomtläget ansluter odlingsskiftet som övergår i skogsskiftet med fortsatt sträckning ner mot Ålands hav, ca. tre kilometer långt markinnehav.
2. Skog- och odlingsskifte, s.k. "Bakstängan", nordväst om bykärnan, ca 300 m. längs byvägen mot Kasen i gräns mot Södersund i norr.

Från Lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gårdarna (Detta var före sammanslagningen) två mindre markområden var, men dessa ingår inte i gårdarnas mantalssatta areal utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – Noor Ad senare 1:5 och Noor Be senare 1:6.

Ägarförteckning:

De befintliga ägarna vid tiden för laga skiftet innehade gården i 43 år.

1887 - säljer de gården till Carl August Jansson och h.h. Matilda Jansson. Efter 12 år, 1899 avlider maken/fadern. Efter familjefaderns bortgång driver sterbhuset, maken och de sju

barnen gården vidare i 20 år.

1919 – säljer de gården till Karl August Mattsson f. 1864 och h.h. Kristina Mattsson f. Andersson 1869, från Häverö.

1927 – avlider maken/fadern, efterlämnar maken Kristina och sju barn mellan 31 och 15 år. Den äldsta sonen Oskar Mattsson f. 1896 arrenderar gården av sterbhuset i tio år varefter han och hustrun Greta f. Norén, övertar hennes föräldragård i Rangarnö.

Sterbhusets gård i Senneby utarrenderades till Valfrid och Ebba Jansson. Efter det familjen Jansson innehaft arrendet i fem år övertas det, 1942, av sterbhusets yngste son Gustav Mattsson f. 1907 med maken Ingrid f. Jansson 1912.

Gustav med familj innehade arrendet till 1957 då sterbhuset, 1958, lät sälja gården till Lars och Birgitta Jonasson från Edeby.

(Innan Gustav och Ingrid arrenderade sterbhusets gård hade de innehaft arrende av Staffansgården sedan 1939. När arrendet upphörde på sterbhusgården återkom de till Staffansgården, då som ägare. De hade köpt gården av Ingrids far Viktor E. Jansson, som 1948 hade ärvt den efter sin bror Carl P. Jansson).

Fritidsområde bildades och jordbruksfastigheten avvecklades:

Under de åtta år som Lars och Birgitta Jonasson innehade gården, tillkom på initiativ av Lars, Senneby Hakens fritidsområde, beläget på nedre delen av fyra gårdsägares intilliggande havsskogar.

Vid försäljningen av gården 1963 till Lantbruksnämnden, undantog Lars och Birgitta gårdens del av det planlagda fritidsområdet.

Till gården hörande jord- och skogsareal sålde lantbruksnämnden till intilliggande jordbruksfastigheten Senneby 3:4, 2;9, Helge och Clary Pettersson. Mangårdstomten såldes på öppna marknaden och blev till fritidsboende för familjen Sture Arvidsson från Stockholm till 1987 då familjen Tommy och Tea Alshammar köpte fastigheten för ett permanent boende.

Markavsöndring och tomtavstyckningar:

1899 – avsöndrades markområdet - angivet som skifte nr 2 enligt ovan - till bröderna Jan-Erik och Alselm Boman, med undantag på äganderätten till Båtmanstorpet som tillkom år 1937. Området på ca. 3,5 ha. kallades "Bakstängan" senare "Senbyberg", med beteckning Senneby 1:12.

"Senbyberg"

(1940-talets slut hölls offentlig auktion på markområdet "Senbyberg", Senneby 1:12, inklusive Jan-Erik Bomans bostadshus och Båtmanstorpet. Fastigheten inropades av Karl och Elin Strömberg, "Grönlund" Senneby, vilka senare lät avstycka Jan-Erik Bomans gamla fastighet, från slutet av 1880-talet, till Lennart Malmfält, Stockholm; erhöll beteckning Senneby 8:1. Ägare idag, sonen Bertil Malmfält, Åkersberga. Nyttjas för fritidsboende.

Det gamla båtmanstorpet, "Oskarsborg" nr 73; ägare idag, Ingegärd Mattsson, Estuna, dotterdotter till ovan nämnda Elin Strömberg. Nyttjas för fritidsboende).

Början av 1960-talet avsöndrades ett större markområde på havsskogen i gräns mot Ålands hav. Inom området avstyckades ett 30-tal fritidstomter. *Se ovan; fritidsområde bildades.* Vid samma tid avstyckades även tre tomter på Sand, söder om havsvägen.

Därmed upphörde "Södra bastukullen" senare "Karl-Massgården" Senneby 1:5, 2:2, som självständig jordbruksfastighet efter ca 115 år.

Läs om "Karl-Massgården" och "Senbyberg" under fliken "Gårdar" Berättelser från gårdar i byn, Senneby 2:15 och Senneby 8:1.

*****

Vad har hänt med -

"Ol- Larsgården".

Jordbruksfastigheten Senneby 1:4, 2:4, 3:2.
(Utflyttad från Norrgården no 1 och Staffansgården nr 2).

Anno 2014 – består den gamla Ol-Larsgården endast av mangårdstomten, belägen ca 400 m. sydost om Bysta'n.

Jordbruksfastigheten avvecklades i början av 1960-talet.

Ägare och boende på mangårdstomten, Senneby 2:14; Peter Berg.

*****

Före laga skifte:

hade delägaren av Norrgården, Anders Mattsson, och delägaren av Staffansgården, Cajsa Ersdotter har varit gifta sedan 1807 och troligen drivit gårdarna i sambruk.

Vid laga skifte:

blir de båda gårdarna sammanlagda och anmodade att utflytta till nytt tomtläge.

De båda gårdsinnehavarna:

Anders Mattsson f. 1776, med 1/4 mantal från Norrgården no 1 Ac, senare Senneby 1:4; **Cajsa Ersdotter** f. 1779, med ¼ mantal från Staffansgården no 2 Bc, senare Senneby 2:4.

blir anvisade nytt tomtläget ca 400 m. sydost om Bysta'n, öster om Källberget och fick där sina spridda odlingsstegar samlade i tre skiften:

- 1. Väster om gården i anslutning från tomtläget;** odling- och skogsmark i gräns mot Kista och Östernäs,
- 2. Öster om gården i anslutning från tomtläget;** odlingsmark i gräns mot byvägen samt skogsmark från utloppsdiket till Vikarsjön och med sträckning halvvägs ner till Ålands hav.

3. Söder om Nors utjord öster om byvägen; mindre odlingsskifte ner till utloppsdiket mot Vikarsjön.

(Ol-Larsgården och Norskullen var de två gårdar som inte erhöll skogsmark ner mot Ålands hav).

Senare kom gården att kallas "Ol-Larsgården". (Står angivet på befintlig karta över Senneby)

Från Lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gårdarna (Detta var före sammanslagningen) två mindre markområden var, men dessa ingår inte i gårdarnas mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning – Noor Ac senare 1:4 och Noor Bg senare 1:8.

Ol-Larsgården köper Norskullen:

1916 – bjuds Norskullen, Senneby 3:2, ut till försäljning, med anledning av att ägaren, Johan Isidor Eriksson f. 1883, hade för avsikt på att emigrera till Amerika.

För ägaren, Johan Erik Eriksson på granngården Ol-Lars, blev utbudet av Norskullen av intresse till utökad gårdsareal, varför beslöts att köpa Norskullen för sammanläggning med den egna gården, "Ol-Larsgården".

Läs mer om Norskullen under fliken "Vad har hänt med ursprungsgårdarna" och under "Övriga gårdar" Mass Pers på Norskullen.

1938 – säljer sterbhuset efter Johan Erik Eriksson, (1868 – 1917) jordbruksfastigheterna till sonen (arredatorn) Helmer Eriksson f. 1905, bestående av de sedan 1916 sammanköpta gårdarna med undantag av mangårdstomten på Norskullen, Senneby 3:2 senare 3:7.

1945 – omkommer maken/fadern Helmer Eriksson i en tragisk drunkningsolycka på Sidfjärden. Den efterlevande familjen blir boende kvar på gården och har jordbruket utarrenderat.

1955 – säljer familjen gården till Klas Törner från Lohärad.

Jordbruksfastigheten avvecklas:

1961 – säljer Klas Törner gården till Lantbruksnämnden med undantag av mangårdstomten och tre fritidstomter. - Fritidstomterna avstyckade från mark strax Söder om Nors utjord, norra delen av Vik, öster om byvägen.

Ol-Larsgårdens jord- och skogsareal fördelade Lantbruksnämnden till de intilliggande jordbruksfastigheterna med ca hälften var till:

Senneby 1:6, Gustav Lundin och **Senneby 1:7**, Sven Reinsson, samt till:

Senneby 3:4, 2:9, Helge Pettersson, som ägare av markinnehav i Vik, (det som tidigare tillhört "Sandbostället", Senneby 2:8), som var i gräns mot Ol-Larsgården.

Därmed upphörde "Ol-Larsgården" Senneby 1:4, 2:4, 3:2 som självständig jordbruksfastighet efter ca 115 år.

*****

"Norrhgården"

"Ursprungsgården" Senneby nr 1.

Vid tiden före laga skifte hade Norrhgården beteckningen Senneby nr 1, av Sennebys sju ursprungsgårdar. Gården ägdes av fyra bönder, av vilka tre var boende på dess tomtläge i bykärnans nordligaste del, medan den fjärde, som även var skeppare bodde på "Skräddargården", Senneby nr 6.

De fyra ägarna:

1. Mats Hansson f. 1807 och hustru Lisa Andersdotter f. 1804, var ägare av 3/8 mantal.
2. Jan Ersson f. 1816 och hustru Anna Stina Jansdotter f. 1819, var ägare av 1/4 mantal.
3. Anders Mattsson f. 1776 och hustru Karin Ersdotter f. 1779, var ägare av 1/8 mantal.
4. Anders Pettersson f. 1815 och hustru Greta (Margareta) Andersdotter f. 1824, (dotter av Kista), var ägare av 1/4 mantal

Beslut vid laga skifteförrättningen 1844/63:

1. **Mats Hansson**, blir anmodad att utflytta till Bysta'n –" Norrgårdsriébacken"
(se artikeln "Hilariusgården", familjerna Reinssons).

2. **Jan Ersson**, som långt före laga skifte hade utflyttat till "Södra Bastukullen", strax öster om byn, förblir där kvarboende. (Idag Tea Alshammar).

(se artikeln: "**Södra Bastukullen**" Jordbruksfastigheten Senneby 1:5, 2:2", utflyttat från Norrgården nr 1 och Staffansgården nr 2).

3. **Anders Mattsson**, blir anmodad att utflytta ca 400 m sydost Bysta'n. (Idag Peter Berg).

(se artikeln: "**Ol-Larsgården**" Jordbruksfastigheten Senneby 1:4, 2:4, 3:2, utflyttat från Norrgården nr 1 och Staffansgården nr 2 och som senare köpte "Norskullen" Senneby 3:2).

4. **Anders Pettersson**, får bli kvarboende på Norrgårdens tomtläge.

Petterssons var också ägare av 1/4 mantal av "Skräddargården" där de även varit bosatta på dess tomtläge. (Idag Onny Andersson).

Innan laga skiftet tagit sin början hade Petterssons påbörjat avflyttning från "Skräddargården" till tomtläget på "Norrgården".

(se artikeln "**Norrgården**" här nedan).

*****

Vad har hänt med -

"Norrgården"

Jordbruksfastigheten Senneby 6:3, 1:8, 1:9.

"Ursprungsgården" nr 1.

Anno 2015 – är Norrgården en bestående jordbruksfastighet, med en del bevarade åbyggnader och den gamla mangårdsbyggnaden (den nya avstyckades på 1960-talet), belägen på norra delen av bykärnan. Innehas från 1984 av Anna-Karin Alvé och maken Peter Hagqvist.

Släktgård i tredje generation från början av 1900-talet. Nyttjas för fritidsboende.

Areal ca 75 ha. Jordbruket är utarrenderat till Mats Andersson, Veda. Mats övertog arrendet efter sin far som innehade arrendet från slutet av 1950-talet.

”Senneby” är stolt över att all dess odling brukas ekologiskt.

*****

Vid laga skiftet ger förrättningen sitt godkännande till skepparen Anders Petterssons begäran om att få sin ägodel i ”Skräddargården respektive ”Norrgården”, sammanlagda till **en gård** och att få förbli kvarboende på Norrgårdens tomtläge.

Gården erhöll beteckning Senneby Ab, Fb senare Senneby 1:3, 6:3.

De två gårdsdelarnas spridda odlingstegar blev sammanlagda till tre skiften:

1. Från Norrgårdens tomtläge sträcker sig ett skogs- och odlingsskifte som anknyter mot ytterligare ett skogsskifte som sträcker sig ner längs Marsjöns södra del och till Ålands hav, söder om Rönnskärsudde; ett ca tre kilometer långt markinnehav.
2. Odlingsskifte norr om Bysta´n tillhörande Östnavens odlingsområde, i gräns mot Sand.
3. Odlings- och skogsskifte i Bortvik, öster om Vikarsjön med sträckning över Ytterskärsvägen (Båtsängen) fram till gräns mot Sidfjärden.

Från lantmäteriförrättning 1842 av ”Nors utjord” erhöll gårdarna (detta var före sammanslagningen) två mindre markområden var, men dessa ingår inte i gårdarnas mantalssatta areal, utan tillhör ”annan fastighet” med egna fastighetsbeteckningar - Noor Ab senare 1:3 och Noor Fn senare 1:15.

Ägarna genom åren:

Den från laga skiftet bildade ”Norrgården” tillkom genom att ägaren, Anders Pettersson, som ovan nämnts, var delägande i två gårdar och erhöll därav två fastighetsnummer Senneby 1:3 och Senneby 6:3. Fram till 1880 hade gården samma ägare från det den bildades.

1880 – avyttras ”Norrgården” till sönerna;

1. **Gårdsdelen, Senneby 6:3**, stamhemmanet med åbyggnader, avyttras till sonen och skepparen Anders Petter Andersson f. 1853, från Häverö.
2. **Gårdsdelen, Senneby 1:3**; utan åbyggnader avyttras till sonen och sjömannen, Mattias Otto Pettersson f. 1866.

3. Ägaren av Norrgården var även ägare av granngården, Senneby 7:3:

Anders Pettersson var på 1860/70-talet även ägare av granngården, idag ”Senneby Trädgård”, som **1881** avyttrades till, dottern Matilda Karolina f. 1856 och mågen styrman Fredrik Öhman

f. 1859 från Mälby, Väddö. Gården var i dotterns och mågens ägo till 1897, då den såldes till Karl-Erik Johansson och Anna Elida f. Andersson från Lindris, Häverö; föräldrar till Henning Eugenius.

Läs mer i artikeln om "Senneby Trädgård".

Under tiden som fadern och senare de två sönerna samt dottern stod som ägare av gårdarna var de periodvis utarrenderade.

I samband med att Fredrik och Matilda Öhman sålde gården 1897 gjorde de undantag på den sedan tidigare befintliga lagastugan; bostället som stod på ofri grund på mangårdstomtens sydöstra del. - Undantaget kunde även gälla rätt till odlad mark.

Det gamla lagastället kom fortsättningsvis att bli makarnas hemvist. Blev 1911 avstyckad till egen fastighet, Senneby 7:8.

Nämns även nedan, under år 1901.

1. Vad händer med Senneby 6:3-

Efter att (sonen) **skepparen Anders Petter Andersson** varit ägare **av 6:3** i fem år, säljer han **1885** - till **bonden Matts Reinhold Westerberg** f. 1853, från Häverö, som efter 24 års ägande säljer till **Johan Alvé**n - *se nedan; "Gården blir återskapad"*.

2. Vad händer med Senneby 1:3 -

1895 - hemmansklyvning (uppdelning) av Senneby 1:3 – till Senneby 1:8, 1:9, 1:10.

1895 – efter det sonen, Mattihas Otto Pettersson, varit ägare av gården i femton år, avyttrar han två delar av gården, och behåller en del för eget bruk.

Detta föranleder hemmansklyvning för att fördela ägandet efter det mantal som är överenskommit enligt avtalet med nedanstående köpare, far och son Norberg, från Norrsund.

1. Fadern, båtsman Per M. Norberg, köpte 1/8 mantal, som erhöll beteckningen Senneby 1:8. (Även far till Edvard Norberg i Kasen).

2. Sonen, sjöman Karl J. Norberg, köpte 1/16 mantal, som erhöll beteckningen Senneby 1:9.

3. Gårdens ägare, Mattihas O. Pettersson, behöll för egen del 1/16 mantal, som erhöll beteckningen Senneby 1:10, uppdelat på tre skiften:

A. Nedre delen av havsskogen i gräns mot Rönnskärsudde.

B. Övre delen av havsskogen i gräns mot Träskängen.

C. Mark tillhörande Östnavens odlingsområde i gräns mot Sand.

1895 - efter hemmansklyvningen, då de båda Norbergarna (far och son) blev ägare av var sin hemmansdel, blev ett kortvarigt ägaräventyr, för redan efter något års ägande avyttras egendomarna:

1897 – avyttrar, Karl Johan Norberg, ägare av Senneby 1:9, till Johan E. Gustaf Andersson.

1898 – avyttrar, Per. M. Norberg, ägare av Senneby 1:8, till **Matts Reinhold Westerberg**, från Häverö, (som från 1885 - även står som ägare av stamhemmanet Senneby 6:3, enligt ovan).

Efter det Johan E. Gustaf Andersson, (1897 ovan) varit ägare av Senneby 1:9, i sju år, säljer han **1904**, till Johan Verner Karlsson, från Senneby Nor. Som, även han, efter sju års ägande säljer till **Johan Alvé**n.

Se nedan; "Gården blir återskapad".

3. Vad händer med Senneby 1:10 -

1895 - från hemmansklyvningen av Senneby 1:3 i tre delar, försålles två, Senneby 1:8 och 1:9, som ovan nämnds, till far och son Norberg; den tredje delen, Senneby 1:10, behöll ägaren, Mattihas Otto Pettersson, för eget behov.

1897 – gifter sig sjömannen Mattihas Otto Pettersson f. 1866, med Anna Agneta Andersson f. 1874 från Samkarby. Familjen flyttar från Senneby 1899, troligen till Samkarby.

1901 – efter det att ovanstående ägaren av Senneby 1:10, Mattihas Otto Pettersson, innehaft egendomen i sex år, säljer han den till sin syster och svåger, Matilda Karolina f.

Andersdotter1856 och styrman Fredrik Öhman f. 1849, som är bosatta på den gamla laga-fastigheten, som de undantog från försäljningen 1897 av deras ägandes gård, Senneby 7:3.

- På undantagsstället, "Fredriksborg" Senneby 7:8. driver de ett litet självhushållsbruk.

se nedan; Gården blir återskapad.

Norrgårdens andelstal i byalaget:

Från hemmansklyvningens protokollhandlingar framgår ingen fördelning av gårdens andelstal i byalaget till den avstyckade gårdsdelen Senneby 1:3. Norrgårdens" hela andelstal tycks ha tillhört den bestående gårdsdelen Senneby 6:3.

Att jämföra med: klyvningen av "Staffansgården" och "Hilariusgården" erhöill den från stamhemmanet avstyckade gårdsdelen andelstal i byalagets gemensamhetsanläggningar.

Senare: Under tiden som familjen Öhman stod som ägare av hemmansdelen Senneby 1:10 innehade den andel i byalaget.

Markavsöndring och tomtavstyckningar:

1899 – låter Matts Reinhold Westerberg avstycka tomt till befintliga backstugan på höjden strax intill Träskängen, för försäljning till f. d. hemmansägaren Matts Ersson från Veda och erhöill beteckningen "Asplund", Senneby 1:13.

1900 – säljer M. R. Westerberg markområdet i Båtsängen mellan Ytterskärsvägen och Sidfjärden till sjömannen Johan Andersson från Senneby. Området, på ca 3 hektar, erhöill namnet "Båtsängnaden", Senneby 6:4.

1924 - köper Karl Wäsbom f. 1878 och hans hustru Ida f. Lundin 1879, (av "Lundins Gård") från Senneby Nor, ovan nämnda; bostället "Asplund" Senneby 1:13, samt den tidigare avstyckade tomten, "Karlsäng", Senneby 1:11, belägen längs vägen ca 100 m. innan infarten till bostället.

Karl och Ida Wäsbom; hörde till de i Senneby pålitliga dagsverkarna som var en värdefull tillgång för böndernas behov av tillfällig arbetskraft, speciellt i skördetid; för Karls del också med skogsarbete.

På sina två tomtmarker drev familjen egna odlingar och höll sig med ko, gris och höns. Det lilla torpet blev hemvist för fyra syskon.

1942 - avstyckas tomt i Båtsängen, Senneby 6:6, belägen på vänster sida vid färd mot Ytterskär.

I slutet av 1950-talet avstyckades tomt kring den nya mangårdsbyggnaden från 1922. Senare avstyckades ännu en tomt från den gamla mangårdstomten där den gamla brygg-stugan var belägen.

1960-talet avstyckades en fritidstomt vänster om infartsvägen till "Asplund", på den mark där gårdens gamla foderlada stod bevarad, samt tre stycken fritidstomter öster om Träskängen i början på havsskogen.

Vad en gång tillhört gården:

1. Gårdssmedja: med rester kvar av murstocken, belägen drygt 100 m. från gården på vänster sida längs vägen till Träskängen.

2. Linbastu: med kvarliggande grundstenar och rester av eldstaden, belägen ca 300 m. från gården på höger sida längs vägen till Träskängen.

– I mitten på 1940-talet deltog undertecknad med bråkning av lin i denna bastu tillsammans med gårdsfolket; Sigrid och Henning Eugenius, samt Dora Andersson och Elin Jansson.

3. Foderlador:

En var belägen på Träskängen; idag tomt 1:22.

Den andra var belägen i Bortvik, öster om odlingen intill Vikarsjön.

4. I skogsbacken strax norr om gården finns lämningar av stengrunder från bebyggelse, troligen före tiden för laga skifte, då Norrgården hade tre gårdsägare på samma tomtläge.

Gården blir återskapad som den bildades vid laga skiftet – 1844/63.

1909 – säljer ovanstående Mats Reinhold Westerberg, ägare av jordbruksfastigheterna, Senneby 6:3 och Senneby 1:8, till **Johan f. 1870 och Alida f. 1875 Alvé**n, från Björkö.

1911 – säljer, ovanstående Johan Verner Karlsson, ägare av jordbruksfastigheten Senneby 1:9, till ovanstående **Johan och Alida Alvé**n.

Genom att Johan och Alida Alvé

n, köpte alla tre gårdarna, kom den gamla "Norrgården" att återställas, med undantag av den frånstyckade gårdsdelen 1:10.

1950 - köper bröderna Gustav f. 1906 och Hans f. 1914 Alvé

n föräldragården Senneby 6:3, 1:8, 1:9 samt på **1970-talet** även Senneby 1:10, av dåvarande ägaren, Rune Öhman, med undantag av två markområden:

1. tillhörande Östnavens odlingsområde på ca 4 ha. Sålt till "Hilariusgården".

2. tillhörande nedre delen av havsskogen söder om Rönnskärsudde som ägaren undantog till fritidstomter.

Därmed blev "Norrgården" näst intill återställd till tiden för dess tillkomst.

Det gamla lagabostället, senare "Fredriksborg" Senneby 7:8, såldes i början av 1960-talet av ägarna Rune, Eskil och Elida Öhman samt Henning Eugenius. Köpare var familjen Ove och Gun Ingels från Stockholm. Nyttjas för fritidsboende.

Ägare av den över hundra år gamla släktgården är från 1984 Anna-Karin Alvén f. 1952 och maken Peter Hagqvist f.1953. Anna-Karin är sondotter till Johan och Alida Alvé

n.

För övrigt är "Norrgården" bevarad som den bildades vid laga skiftet 1844/63.

Läs mer om "Norrgården" under fliken "De sju ursprungsgårdarna".

*****

Vad har hänt med –
”Hilariusgården”
Jordbruksfastigheten Senneby 15:1.
(utflyttad från Norrgården nr 1).

Sammanställt under medverkan av Lennart och Monica Reinsson.

Anno 2015 – är gården en bestående jordbruksfastighet under eget bruk, belägen i Bysta´n, första gården vänster om byvägen vid färd mot Senneby-Nor, idag Senneby 15:1, Gården är ett familjeföretag med Lennart och Monica Reinsson som ägare. Driver mjölkproduktion i större skala i bolag med sonen Fredrik och hans familj. Båda familjerna är boende på gården, (Tre-generations-boende). Lennart och Monica har sedan början av 1980-talet utvecklat gården från ett litet traditionellt familj jordbruk, med köttproduktion, till en tidsenlig gård under ekologiska ”Kravmärkta” driftsformer för kött- och mjölkproduktion i större skala, med två, sedan något år ”anställda” mjölkrobotar.

Gårdens hela arealinnehav ca 140 ha.

Dessutom innehar gården omfattande sidoarrenden från intilliggande gårdar i Senneby och Kista samt delar av Södersund, dessutom stor del av odlingsmarken i Söderfjäll och Norråda.

Sammanlagt, med gårdens egen odlingsareal, utgör hela driftsunderlaget ca 300 ha.

Namnet ”Hilariusgården” är efter Lennarts farfar som köpte gården i början på 1930-talet. Släktgård i tredje generation med den fjärde och femte inom räckhåll.

”Senneby” är stolt över att all dess odling brukas ekologiskt.

*****

Vid laga skifte blir delägaren i ”Norrgården”, Mats Hansson f. 1807, med hustru Lisa Andersdotter f. 1804, anmodade att utflytta från sitt gamla tomtläge i norra delen av bykärnan, till nytt tomtläge i Bysta´n – ”Norrgårdsribacken” - som erhöll beteckning;

Senneby nr 1 Aa, senare Senneby 1:1.

Läs även ovan; artikeln om "Norrgården" ursprungsgården Senneby nr 1".

Gården fick sina spridda odlingstegar samlade i två skiften:

1. Odling- och skogsskiften i anslutning från tomtläget;

a/ Mindre odlingsskifte **på motsatta sidan vägen från tomtläget** - med sträckning, fram till strax innan Källberget.

b/ Större odling- och skogsskifte **norr och öster om tomtläget** - med sträckning ner till Ålands hav, ett sammanhängande markinnehav på ca 2,5 kilometer.

2. Odling- och skogsskifte vid Båtsängen med sträckning från Ytterskärsvägen och ner till Sidfjärden, samt den uti Sidfjärden befintliga "Isaksholmen", på ca två hektar.

(Lantmätarens troliga "undran" inför tilldelningen 2 enl. ovan).

"Är detta det sista jag har att fördela?"

- Jag tar mig i Sidfjärden ut.

För att på "Isakholmen" konstatera,

jo - här tar ju faktiskt Senneby slut". T.H.

Från lantmäteriförrättning 1842 av "Nors utjord" erhöll gården två mindre markområden, men dessa ingår inte i gårdens mantalssatta areal, utan tillhör "annan fastighet" med egen fastighetsbeteckning - Noor Aa senare 1:2.

Del av gården avyttras och bildar en ny jordbruksfastighet.

1862 – säljer **Matts Hansson f. 1807** och hans hustru **Lisa Andersdotter f. 1804**, ägare av Senneby 1:1, ett åttondels (1/8) mantal av gårdens tre åttondels (3/8) mantal, till bonden **Erik Andersson f. 1832** och hans hustru **Johanna Lovisa Andersdotter f. 1837**, från "Isakgården" Senneby 7:4.

Läs mer om köparen under artikeln, "Lundins Gård".

Försäljningen måste föregås av anhållan hos Lantmäteriet om **hemmansklyvning**, för att fastställa fördelningen av gårdarnas markinnehav. Lantmätaren gjorde avsöndringen efter önskan om ett givet tomtläge för en ny fristående jordbruksfastighet.

Den nybildade gårdens marktilldelning:

1. **Tomtläget** - gränsande mellan stamhemmanets mangårdstomt och Senneby nr 3:3, idag "Kaspersgården".

2. **Odlingsskiftet** på motsatta sidan byvägen mitt för tomtläget till strax innan Källberget.

3. **Del av odling- och hagmark** från tomtläget med sträckning mellan rågångsgrannarna fram till början på havsskogen.

4. **Havsskogens** nedre halva med gräns mot Ålands hav.

5. **Isakholmen** uti Sidfjärden.

Efter hemmansklyvningen erhöll stamfastigheten ny beteckning till gällande:

Senneby 1 Aa 2 senare Senneby 1:7.

Den nybildade fastigheten erhöll beteckningen till gällande:

Senneby 1 Aa 1 senare Senneby 1:6.

Den nybildade fastigheten erhöll även del av stamfastighetens andelstal i byns gemensamhetsanläggningar.

Hemmansklyvningen som tillkom året före laga skiftets fastställande 1863, står därför inritad på den gällande bykartan.

*****

Ägarförteckning efter hemmansklyvningen:

Tre ägargenerationer:

Matts och Lisa Hansson, enligt ovan, hade varit ägare av gården sedan tiden för laga skiftet på 1840-talet. Gården kom att kvarstå inom släkten i tre generationer fram till 1916:

1869 – överlåtes gården på dottern Britta Maria Mattsdotter f. 1849 och mågen Anders Nyström f. 1847 från Häverö.

1914 – Efter det att Brita och Anders Nyström innehaft gården i 44 år, överlåter de den på sonen Andreas Algot Nyström f. 1883 och hans hustru Tekla Beata Nyström f. 1893.

(Juli månad 1915 – Under ett häftigt åskväder antänts gårdens ladugårdsbyggnad av blixten och brinner ner till grunden tillsammans med några mindre uthus). *Antecknat av Ragnar Westerberg.*

1916 – Den tredje generationens ägare, Algot och Tekla Nyström, innehar morfars- gården i bara två år då de säljer den till Norrtälje Ångsåg.

Norrtälje Ångsåg är ägare av gården under endast ett år (troligen efter det de ”plockat” timret ur skogen), varefter de säljer gården **1917** till Johan Erik Jansson f. 1854 och hans hustru Hilda Otilia f. Pettersson 1873, från Vätö.

Efter det makarna innehaft gården i fyra år avlider maken/fadern i njursjukdom. Gården kom att drivas vidare av änkan/modern Hilda Otilia Jansson och makarnas son/sjömannen Johan Enfrid Jansson f. 1892.

Början på den befintliga släktgården – ”Hilariusgården”:

1931 – är början på den idag befintliga släktgården, då anfäderna **Johan** Hilarius Reinsson f. 1874 och hans hustru **Selma** Eugenia f. Eriksson 1880, köper Senneby 1:7 av de ovan nämnda ägarna, Hilda Otilia Jansson och Johan Enfrid Jansson.

Makarna Reinsson kom från en arrendegård i Marum på Björkö till Senneby.

Johan och Selma Reinsson kom till Senneby med tre döttrar av sina fem barn, de två äldsta, sonen **Sven** f. 1904 och dottern **Lilly** f. 1906 var redan ”utflugna”. (Sven kom senare att överta gården efter föräldrarna). Två av döttrarna blev bortgifta i Senneby;

Svea f. 1908 blev gift med sonen av ”Ol-Larsgården”, **Helmer** Eriksson f. 1905;

Linnéa f. 1911 blev gift med sonen av ”Isakgården” **Ragnar** Westerberg f. 1907.

Yngsta dottern **Märta** f. 1918 blev senare bosatt i Stockholm.

1928 – Gifter sig sonen **Sven** Hilarius Eugen Reinsson f. 1904 med **Elsa** Ingeborg f. Pettersson 1906, från Estuna. Efter giftermålet hade makarna statartjänst på gårdar i Roslagsbro och Söderbykarl.

1942 – kom förfrågan från Svens föräldrar i Senneby om de var intresserade av att överta driften av deras gård? - Erbjudandet blev säkert något ”stort” och mycket uppskattat. Att få möjligheten bli sin egen arbetsgivare och att inte behöva finna sig i den nedvärdering som

statartjänst ofta innebar var mycket eftertraktat. Med på flyttlasset till Senneby hade makarna tre barn; **Iris** f. 1928 - **Egon** f. 1931 - **Sonja** f. 1938.

1949 – överlåter den äldre generationen sin ägandes gård från 1931, till den yngre generationen. Undantag gjordes för de äldres framtida boende. De blev boende i gårdens undantagsstuga fram till farfar Johans bortgång 1952, då 78 år gammal och farmor Selmas till 1960, då 80 år gammal.

Vid generationsväxlingen bestod familjen av ett fjärde barn; Anders f. 1948, och nästkommande år berikades familjen med ett femte; Lennart f. 1950.

Djupgående familjetragedier:

Inom loppet av femton år inträffar tre djupgående tragedier; tre familjemedlemmars hastiga bortgång:

1952 – omkommer äldste sonen Egon, till följd av en trafikolycka, endast 21 år gammal.

Bortgång även av åldrige farfar Johan / se ovan.

1963 – avlider maken/fadern Sven efter en svårartad hjärtinfarkt, endast 59 år gammal.

Efter makens bortgång tog den hårt drabbade modern, med hjälp av de minderåriga sönerna, Anders 15 och Lennart 13 år, ansvaret för att driva gården vidare.

1967 – Drabbas den efterlevande familjen ännu en gång av en djupgående tragedi då sonen /brodern Anders omkommer, även han i en trafikolycka, endast 19 år gammal.

Lennart tar ansvar för gården:

Vid broderns bortgång är Lennart bara 17 år, men fast beslutsam att tillsammans med mor Elsa 59 år, ta ansvaret för gårdens skötsel och dess framtid. Som stöd och rådgivare fanns familjens vänner, bl. a. Helge o Clary Pettersson.

Efter faderns bortgång hade djurhållningen övergått från mjölk- till köttproduktion, vilket kom att bli bestående på gården fram till 1980.

Från det småskaliga familjejordbruket till dagens storskaliga:

Gården erhåller tilläggsareal:

1953 - erhöll gården tilläggsareal, ca 10 ha, genom köp av jord och skog från den saluförda "Kaspersgården" Senneby 3:3.

Delades till hälften var med granngården, Senneby 1:6, Gustav Lundin.

1961 – efter knappt tio år erhöll gården, ytterligare tilläggsareal, ca 40 ha, från den saluförda "Ol-Larsgården" Senneby 1:4, 2:4, 3:2.

Även här delades jord och skog till hälften var enligt ovan.

Mangårdsbyggnaden - från 1910-talet moderniserades på 1960-talet med bl.a. badrum och vedeldad centralvärmeanläggning.

Lennart övertar gården och bildar familj:

1975 – övertar Lennart och hans trolovade, se nedan, moderns och de två systrarnas andel i gården. – Mor Elsa blir boende kvar i gårdens undantagsstuga fram till det sista året då hon flyttar till äldreboendet i Elmsta. Elsa avled 2007 på sitt 101:a levnadsår.

1976 – gifter sig, Bonden Sven **Lennart** Reinsson med "Flickan från stan", **Monica** Elisabeth f. Danielsson 1952, från Uppl. Väsby, och blir till 'Storbönder' på "Hilariusgården".

Över tid berikas familjen med tre barn; Fredrik f. 1974 – Lovisa f. 1978 – Kristofer f. 1985.

Första ladugårdsbygget:

1980 – bygger Lennart och Monica ny ladugård, och övergår från den sedan faderns bortgång hållna köttproduktion till mjölkproduktion. Ladugården byggdes för uppbundna kor, med rörmjolkning och hydraulisk driven utgödsling.

Ytterligare tilläggsareal:

1970-talet - köper gården ett markområde på ca fyra ha. norr om Bysta'n, tillhörande Östnavens odlingsområde med beteckning Senneby 1:10. (Markområdet blev vid laga skiftet tilldelat "Norrgården" Senneby 1:3, senare genom hemmansklyvning till Senneby 1:10).

1987 – tillkom den största tilläggsarealen, då Lennart och Monica köper den saluförda jord- och skogsarealen på Senneby 3:4, 2:9, på ca 90 ha. Tidigare ägare hade varit Helge och Clary Pettersson.

Andra ladugårdsbygget:

För att hänga med i den våldsamma utvecklingen inom jordbruket, och speciellt inom mjölkproduktionen, krävdes ännu större och rationellare ladugård.

Gården kom även fortsättningsvis att drivas ekologiskt och vara kontrollerad och godkänd som **"Kravmärkt"**.

Efter det att den äldste sonen, Fredrik, under 1994/95 varit anställd på en större gård – fjärran från Sverige - på Nya Zeeland, vilket hade givet ökad lärdom om jordbruk med mjölkproduktion, och inspirerats av att ingå som delägare i driften på föräldrarnas gård hemma i Senneby. En tid efter hemkomsten fastställdes överenskommelse om delägarskap i verksamheten och familjeföretaget "Hilariusgården HB" bildades.

- Samgåendet visar även; att den fjärde generationen "**Hilarius**" är på väg att överta hela ansvaret för den gamla släktgården från 1931.

2000 – startas ett stort nytt ladugårdsbygge. Nu med plats för uppåt 130 lösgående mjölkkor och med s. k. fiskbensmönstrad mjölkgrup, samt utfodring med traktordriven mixerblandare och automatisk svämutgödsling.

Bilden visar tillbyggnaden av den gamla undantagsstugan, syns i bakgrunden, som i början på 2000-talet blev till bostad för den unga familjen Reinsson.

Fredrik bildar familj:

Från början var Fredrik med familj bosatta i Östernäs. Kom senare att bosätta sig på gården i Senneby efter det att den gamla undantagstugan fått en ändamålsenlig tillbyggnad.

2007 – gifter sig Sven **Fredrik** Reinsson f.1974 med **Ina** Katarina Sara f. Pettersson 1978, från Häverö. Makarnas tre barn - **Ludvig** f. 2003, **Vilda** f. 2005, **Freja** f. 2011 - **borgar för den femte generationen på "Hilariusgården"**

Ina har arbete som affärsbiträde på ICA- handeln i Elmsta.

Mjölkrobot installeras:

2010 – när rationaliseringen och mekaniseringen sin kulmen med installering av två stycken mjölkrobotar, som medför stor lättnad med mjölkkningsarbetet.

Av Väddös fem kvarvarande mjölkbönder är "Hilariusgården" den största och modernaste. Den lönsamhetskris som mjölkproduktionen för närvarande besväras av, sätter alla duktiga mjölkproducenter på hårda prov. Att familjeföretaget "Hilariusgården" har kraft och förmåga att rida ut stormen är vi alla förvissade om.

Markavsöndringar och tomtavstyckningar genom åren:

1926 – avyttras markområdet vid Båtsängen på ca 5;5 ha. till Johan Pettersson Senneby-Nor.

1960-talets början avstyckades en fritidstomt nordost om Källberget, samt tre tomter på markområdet söder om Sand, (tillhörande Östnavens odlingsområde) på höger sida om vägen till Senneby Hakens fritidsområde.

1968 - avsöndrades ett markområde på nedre delen av havsskogen i gräns mot Ålands hav innehållande åtta stycken fritidstomter som ingår i "Senneby-Hakens fritidsområde".

1976 – avsöndrades ett markområde öster om Noret till fritidsbebyggelse. Med mark även från granngården, Senneby 19:1, innehåller området tretton stycken fritidstomter, under namnet "Nors fritidsområde".

2000-talets början – avstyckning av två tomter på Sand, på vänster hand, som tomt fyra och fem längs vägen i färd mot havet.

Ca.200 m. öster om gården finns rester kvar efter en smedja.

Tillkomsten av "Myrsjön" (Sennebysjön):

2003 – blev kärrområdet – Myrängen – strax sydost om bykärnan, åter till en liten sjö, som det var för ett antal hundra år sedan. Familjen Reinssons intresse för att återskapa en sjö av kärrområdet hade funnits sedan ett flertal år tillbaks.

När så Väddö Golfklubb planerade för utbyggnad; från 9 till en 18-hållsbana, gavs tillfälle till utgrävning av kärrområdet då jordmassorna ansågs lämpliga och blev efterfrågade för uppbyggnad av de nyplanerade bananläggningarna.

Utgrävningen blev till dubbel nytta:

Golfklubben: behovet av fyllnadsmassor - Senneby: en liten idyllisk sjö att glädjas åt.

Sjön är drygt 10 000 kvm stor och 2 - 2,5 m djup, med fyra små holmar.

För att underlätta transporten av fyllnadsmassorna tilläts dumprarna att köra "fågelvägen", på tjälad mark, över "Isakgårdens" och "Södergårdens" åker- och hagmarker till golfbaneanläggningen på Södersund.

För övrigt är gården bevarad som den bildades vid laga skiftet 1844 – 1863.

*****

Vad har hänt med -

"Lundins Gård"

Jordbruksfastigheten Senneby 19:1.

**Tillkom 1862 genom hemmansklyvning ur Senneby 1:1; Idag "Hilariusgården".
Indirekt från "Norrgården" nr 1.**

Sammanställt under medverkan av Bengt och Lena Lundin.

Anno 2015 – är "Lundins Gård" en bestående jordbruksfastighet, ägare och boende på gården är Bengt och Lena Lundin. Gården är belägen i Bysta'n, som nummer två på vänster sida i färd mot Noret. Släktgård i fjärde generation från 1862.

Under drygt fyra decennier drev Bengt och Lena eget lastbilsåkeri under firmanamnet, "Bengt Lundins Åkeri HB", samtidigt som de ett antal år även var deltidjordbrukare.

Numera är jordbruket utarrenderat till familjeföretaget "Hilariusgården".

Gårdens totala areal: ca 60 ha.

"Senneby" är stolt över att all dess odling brukas ekologiskt.

*****

Jordbruksfastighetens tillkomst:

Här återges skildringen från "Hilariusgården" om hur "Lundins Gård" bildades.

Del av gården, Senneby 1:1, idag "Hilariusgården" avyttras och bildar en ny jordbruksfastighet:

1862 - säljer **Matts Hansson** f. 1807, ägare av Senneby 1:1, en åttondels (1/8) mantal av

gårdens tre åttondels (3/8) mantal, till bonden **Erik Andersson** f. 1832, från "Isakgården" Senneby 7:4; (På "Isakgården" börjar en lång släkthistoria från Senneby).

Försäljningen måste föregås av anhållan hos Lantmäteriet om hemmansklyvning för att fastställa fördelningen av gårdarnas markinnehav. Lantmätaren gjorde avsöndringen efter önskan om givet tomtläge till en ny fristående jordbruksfastighet.

Den nybildade gårdens marktilldelning:

1. **Tomtläget**- gränsande mellan stamhemmanet och Senneby 3:3, idag "Kaspersgården".
2. **Odlingsskiftet** - på motsatta sidan byvägen mitt för tomtläget till strax innan Källberget.
3. Del av **odling- och hagmark** från tomtläget med sträckning mellan rågångsgrannarna fram till början på havsskogen.
4. **Havsskogens** nedre halva med gräns mot Ålands hav.
5. **Isakholmen** uti Sidfjärden.

Efter hemmansklyvningen erhöll stamfastigheten ny beteckning till gällande:
Senneby 1 Aa 2 senare Senneby 1:7.

Den nybildade jordbruksfastigheten erhöll beteckningen till gällande:
Senneby 1 Aa1 senare Senneby 1:6.

Den nybildade fastigheten erhöll även del av stamfastighetens andelstal i byns gemensamhetsanläggningar.

Hemmansklyvningen av Senneby 1:1 som tillkom året före laga skiftets fastställande 1863, står därför inritad på den gällande bykartan.

.....

Köparen 1862: Erik Andersson - Nybyggaren 1892: Johan Lundin. gällande nybildade jordbruksfastigheten Senneby 1:6; idag "Lundins Gård".

Erik Andersson, kom 1857 som måg till "Isakgården", Senneby 7:4, vilket blev början till en lång släkthistoria från Senneby.

Släkthistoriens början: 1:sta generation.

1842 - kom anfadern, Anders Olsson f. 1816 med hustru Johanna Abigale f. Westerberg 1815 samt dottern Johanna Lovisa Andersdotter f. 1837, från Gåsvik till "Isakgården" i Senneby.

2:dra. generation.

1857 – gifter sig dottern Johanna Lovisa Andersdotter med bondsonen Erik Andersson f. 1832 från Elmsta. Mågen och dottern (som ensamstående barn) blir boende i hennes hem i Senneby där de driver gården gemensamt med dotterns föräldrar.

1862 – köper mågen, Erik Andersson och hustrun Lovisa, markområden på 1/8 mantal, av Matts Hansson, som ägare av Senneby 1:1 i Bysta'n, (se ovan, idag "Lundins Gård"). Genom köpet, gavs nu möjlighet att bygga en egen gård, men det tycks ändå ha föredragit

fortsatt samboende på "Isakgården". Den unga familjen kom över tid att tillföra fyra stycken nya familjemedlemmar. Efter 27/28 år av trygg gemenskap följer:

Två år av djupgående händelser:

1884 – avlider maken/fadern, Anders Olsson 67 år gammal. Samma år erhåller dottern Lovisa och mågen Erik, gåvobrev på "Isaksgården" Senneby 7:4, från modern Johanna. Modern blir boende kvar på gården fram till det hon avlider 1897, åttiotvå år gammal.

1885 – följer ännu ett år av sorg och saknad, då dottern/ maken/modern, Lovisa, avlider endast 48 år gammal. Efterlämnar maken Erik 53 år och deras fyra barn; Gustaf 26, Jan-Erik 21, Anna 16, Hilda 11 år, samt modern Johanna då 70 år.

Två glädjande händelser: 3:dje generation.

1888 – den 29 dec. hålls dubbelbröllop för två av Lovisas och Eriks barn; **Gustaf och Anna.**

1. Den äldste sonen, Anders Gustaf Westerberg f. Eriksson 1859, gifter sig med, Emma Kristina Olsdotter f. 1868 från Senneby Nor.

Blir 1892, ägare av och boende på, "Isakgården" Senneby 7:4; blev föräldrar till sju barn och sedermera, farfar o farmor till Stig och Kjell Westerberg. (Gustaf tog namnet Westerberg efter sin mormor).

2. Den äldsta dottern, Anna Maria Ersdotter f. 1869, gifter sig med, Johan Ferdinand Lundin f. 1867 från Ununge. Från 1885, delägare av, och från 1892 boende på Senneby 1:6, idag "Lundins Gård"; blev föräldrar till åtta barn och sedermera, farmor o farfar till Bengt Lundin. (Johan Ferdinand Lundin kom som dräng till Senneby 1887).

Johan och Anna som nybyggare till Senneby 1:6:

Året efter giftermålet flyttade Johan och Anna, med deras första barn, till Johans hem i Myra, Ununge.

1892 – återvänder familjen till Senneby, nu med två barn, och bosätter sig på den av Annas föräldrar, 1862, inköpta jordbruksfastigheten Senneby 1:6 i Bysta'n. (Idag "Lundins Gård"). Med flytten från Ununge hade Johan, från sin föräldragård, erhållit ett mindre boningshus som blev till mangårdsbyggnad på det obebyggda tomtläget i Senneby. Hjälptill övriga byggnationer erhöll familjen från Annas far, Erik Andersson, på "Isakgården". Förutom skötsel av gården arbetade Johan (liksom fler av Sennebys manfolk), med säsongarbete i fältspatsgruvorna på Senneby havsskogar; både med brytning i gruvan som med hästfora fram till lastageplats.

1893 – köper Anna och Johan Lundin, syskonens arvedel i Senneby 1:6 efter deras mor Lovisa som avled 1885.

1906 – säljer fadern sin del i Senneby 1:6 till dottern och mågen; Anna och Johan blir därmed ägare till hela Senneby 1:6 "Lundins Gård".

Fadern Erik blev åttiofem år gammal och avlider 1917.

Ännu en djupgående händelse:

1909 – efter sjutton års gemenskap på den familjeägda gården, drabbades maken/fadern av en besvärlig lungsjukdom, (möjligen orsakad av gruvarbetet) och avlider endast 42 år gammal. Nu med åtta stycken omyndiga barn mellan tjugo år och fem månader. Den hårt prövade modern driver gården vidare, som hälftenbruksarrende med en av granngårdarna

och med hjälp av de äldsta barnen samt från fadern och svärfadern.

1910 – För att underlätta den ekonomiska belastningen håller Anna auktion på yttre lösöre samt försäljer den till gården tillhöriga, "Isakholmen" i Sidfjärden, till en boende i Rangarnö. Efter sex års hälftenbruksarrende driver Anna gården vidare med hjälp av sönerna fram till:

1934 – 4:de generation - då yngste sonen Gustaf Halvor f. 1904, övertar ansvaret för gården, efter det han tidigare varit anställd i Waxholmsbolagets skärgårdstrafik, och som:

1936 – bildar familj, med att ingå äktenskap med Bertha Sofia f. Karhuvaara 1911, hembiträde från Stockholm; senare tillkom sonen Bengt Gustav, f. 1936.

1939 – blir familjen ensam ägare av gården genom köp av moderns och syskonens ägodelar. Under 1940-talet brukades gården på deltid; Gustav hade då anställning som anläggningsarbetare på Väddö Skjutfält, Ytterskär.

För att enbart kunna försörja sig på gården byggde Gustav och Bertha, under mitten av 40-talet, en ny ladugård som gav möjlighet till större djurhållning och mjölkproduktion.

Mor Anna blev 87 år gammal, var inneboende hos Gustavs familj till sin bortgång 1956.

Gården erhåller arealtillskott:

1953 – från avveckling av intilliggande jordbruksfastigheten "Kaspersgården" på ca 7 ha.

1961 – från avveckling av jordbruksfastigheterna, "Ol-Larsgården" och Senneby 7:5 och 7:6, på ca 30 ha.

Genom köpet av Ol-Larsgårdens tillhörande skog, innebar att gården erhöll ett sammanhängande markområde från tomtläget och ner till Ålands hav, ca 2,5 km. långt.

Markavsöndringar:

1968 – avsöndrades ett markområde på nedre delen av havsskogen mot Ålands hav, från vilket avstyckades fem fritidstomter; området ingår i "Senneby- Hakens fritidsområde".

1976 – avsöndrades ett markområde öster om Noret, från vilket avstyckades sju stycken fritidstomter; området ingår i "Norets fritidsområde".

1960-talet – avstyckades tre stycken fritidstomter i Framvik, på höger sida om vägen i färd mot Båtsängen.

5:te generation.

1966 – bildar sonen Bengt Gustav Lundin f. 1936 familj, med att ingå äktenskap med Inga Lena f. Karlsson 1947, från Björkö.

1967 – bygger Bengt o Lena egen bostad på Bengts föräldragård, där det över tid blev tre nya familjemedlemmar; Krister f. -66, Ola f. -67, och Gunilla f. -71.

1974 - avstyckning av tomt till bostadshuset från 1967 och till det senare byggda lastbilsgaraget med gårdsverkstad; Senneby 19:8.

1980 – övertar Bengt och Lena den gamla, farmors fars gård från 1862, och driver jordbruket på deltid, samtidigt som Bengt är anställd som lastbilschaufför. Vilket senare kom att övergå till egen åkerirörelse; "Bengt Lundins åkeri HB". Senare utarrenderades jordbruket till familjeföretaget "Hilariusgården".

1969 – går Bengts mor Bertha ur tiden endast 58 år gammal. Fadern Gustav avlider 1986 vid 82 års ålder.

Åtgärder på mangårdsbyggnaden:

1968 – utför Gustav och Bertha tillbyggnad och modernisering av den gamla mangårdsbyggnaden. (Den som Gustavs far flyttade med sig från Ununge 1892).

1995 – utför Bengt och Lena ytterligare tillbyggnad: pannrum för centralvärmeanläggning med både ved, el och solceller.

Efter åkerirörelsens avveckling i början på 2000-talet, är underhållet av gården och skötsel av skogen en alltjämt pågående verksamhet.

För övrigt är gården bevarad som den bildades från hemmansklyvningen 1862.

*****

Härmed är den historiska resan genom Senneby slutförd.

Tack till alla som medverkat och gjorde resan intressant!

Thure Herbertsson.

hösten 2015